

**Bibliotēkas
dārgums –
atjaunota unikāla
gravīru kolekcija**

**Universitātei
sava monēta**

**Jaunie skolotāji
dodas iedvesmot
skolēnus**

**Fotomonitorings –
jauna iespēja
dabas ritmu
vērojumos**

**Bumbas spēļu līgas
aktīvākajiem
sportotājiem**

Gadu mijā jāaizdomājas par laiku. Laiks ir tik dārgs, jo ir ierobežots. Tas reiz beigsies. Kā to piepildīt? Ko darīt vai nedarīt šajos dramatiskajos apstākļos? Taisīt revolūciju vai samierināties? Kurš ceļš pareizāks? Vai būs mums spēks to iet? Lūk, jautājums – par cilvēku, brīvību un atbildību, jo tikai brīva būtne un Cilvēks var ko labu paveikt.

Jēzus saka: «Jūs atzīsiet patiesību, un patiesība darīs jūs brīvus» (JohEv 8,32).

Vajadzētu cīnīties par citādāku, labāku pasauli. Bet reliģiozi cilvēki diemžēl izvēlas

Laika mistērijas un izvēles iespēju virpulī

pieņemt pasauli tādu, kāda tā ir. Ateisti jūtas brīvāki un atļaujas pasauli mainīt, darīt to labāku. Kurā no šīm pozīcijām jāstāv Universitātei?

Brīvību ar zinātniskām metodēm nevar iegūt, tāpat arī pareizās rīcības shēmas un atbildes uz jēgas jautājumiem.

Likumsakarības spējam izteikt matemātiski. Matemātiķu esam konstruējuši neatkarīgi no empīriskās realitātes, tomēr tā lielā mērā atbilst realitātei. Vai dabā kāds nespēlē ar mums šahu, izmantojot mūsu pašu metodes?

Šajā šaha spēlē mēs nemitīgi zaudējam, bet sākam ko apjaust. Nākotnes nav, lietas un notikumi eksistē tikai īsu acumirkli tagadnē, lai nepielūdzami aizietu pagātnē. Īstenību šeit un tagad mēs piedzīvojam kā nemitīgu radīšanu *ex nihilo* un vienlaikus arī kā pazušānu nebūtībā. Laika mistērijas dēļ gadu mija mums visiem ir tik īpaši svētki. Tādēļ ir vietā runāt par Dieva klātbūtni, Viņa radošo spēku, kas aptver visu.

Neviens nespēj darīt par nebijušu kaut ko pagātnē. To nevar mainīt, bet var interpretēt. Vēl neesošo nākotni mēs varam ietekmēt ar rīcību tagadnē. Nojaušam, ka esam kaut kā

vienoti ar to spēku, kas katru acumirkli visu rada *ex nihilo*. Cilvēks nes sevī Dieva tēlu un līdzību, tāpēc vienmēr ir morāli atbildīgs. Mēs patiešām varam ietekmēt nākotni – ar cilvēcību, godprātīgu rīcību un atbildību.

Laika noslēpumainajā plūdmā cilvēks atklāj ko tādu, kas viņu no tā izceļ, – tā ir paša Dieva, ne pasaules vai laika līdzība. Šī līdzība neaicina, bet gan pieprasa – patiesību, cilvēcību. Tā ir arī Universitātes īpašā atbildība, lai cilvēcības un aizrautīgas izziņas vietā nenāktu visādi surogāti – vara, nauda, karjera, intereses, cīņas.

Ne jau velti Jēzus Kristus uzsver: «Es esmu ceļš, patiesība un dzīvība» (JohEv 14,6). Mēs neesam augstākā instance, mums vienmēr pāri ir pati Dieva balss, ko dzirdam kā patiesības imperatīvu. Kā pavēli kļūt skaidrākiem un labākiem, lai arī rīkoties mēs spētu citādāk. Un reizē kā mierinājumu, iepriecinājumu, spēcīnājumu.

«Dieva bijāšana ir visas gudrības iesākums,» saka tūkstošgadīga patiesība.

Vēlu ikvienam apzināties šo savu atbildību un brīvību, lai varam ko labu paveikt!

Dr. theol. Ralfs Kokins,
LU Teoloģijas fakultātes dekāns

Latvijas Universitātes izdevums

Iznāk kopš 25.09.1922.

Raiņa bulvāris 19–127, Rīga, LV-1586

Tālrunis: 67034329

E-pasts: info@lu.lv

<http://www.lu.lv/almamater>

Izdevumu sagatavojs:

LU Preses centrs

LU Akadēmiskais apgāds

Reģistrācijas apliecība nr. 535

© Latvijas Universitāte, 2009

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā
atsauce uz izdevumu obligāta

ISBN 978-9984-825-70-0

Atbildīgās par izdevumu:

Gundega Krakopa, Keta Selecka-Trušinska

Korespondentes:

Kitija Balcare, Agnese Dzene, Anda Lase, Anna Platpīre

Tulkojums angļu valodā: Humanitāro zinātņu fakultātes
profesionālo studiju programmas «Tulkotājs» studentes
Zane Matisone un Sanita Fadējaeva

Maketētāja: Ieva Tiltiņa

Fotogrāfs: Toms Grīnbergs

Korektore: Gita Bērziņa

Vāka attēls – gravīras fragments no LUB krājumā esošā
izdevuma «Description de l'Égypte ou Recueil de
observations et des recherches qui ont été faites en
Égypte pendant l'expédition de l'armée française»

Saturs

Mārīte Saviča

**Vai 19. gadsimtā izdotām gravīrām
ir vēsturiska aura?**

3

Kitija Balcare

**Universitātes jubilejas monēta –
neiztērējama vērdiņš**

6

Agnese Dzene

**10 svecītes LU Juridiskās prakses un
palīdzības centra tortē**

8

Rihards Balodis-Bolužs, Ināra Opmane,

Laura Vecgrāve, Evija Ziemele

LU Matemātikas un informātikas institūtam – 50!

10

Anna Platpīre

Spēles ar ēteru

14

Gunta Kalvāne

**Fotomonitorings: inovatīva un moderna pieeja
dabas sezonālo ritmu pētījumos**

18

Anna Kondratoviča

**Universitātes futbola, volejbola un basketbola
līgas aktīvākajiem sportotājiem**

20

Universitātes jubilejas gada noskaņās

22

Laine Vose

**Par laimīgākiem studentiem – LU Fonda
stipendiātiem**

24

Kitija Balcare

Skolotāju istabā: «Iespējamā misija – 2»

27

Svarīgākie notikumi Latvijas Universitātē

30

Gravīras fragments

Vai 19. gadsimtā izdotām gravūrām ir vēsturiska aura?

Mārīte SAVIČA,

Latvijas Universitātes Bibliotēkas direktora vietniece

Šogad Latvijas Universitātei – 90. levērojamu jubileju reizēs vienmēr tiek pieminēti nozīmīgi sasniegumi, kuri veikti iepriekšējos gados. Gaidot šo svarīgo notikumu, arī Latvijas Universitātes Bibliotēkas kolektīvs domāja par savu devumu kopīgajā jubilejas gada noskaņas radīšanā.

Šajā gadā Bibliotēka Universitātei sarūpējusi vairākas dāvanas: izdota LU rektoram Augustam Tentelim veltīta grāmata, notikuši LU rektoru Ernesta Felsberga un Jāņa Ruberta atceres pasākumi, veidotas tematiskās izstādes utt. Minētās dāvanas ir tikai mazas svecītes, kuru liesmiņas staroja jubilejas tortē. Pati lielākā un spožākā svece visskaistāk iemirdzējās šā gada rudenī, kad noslēdzās Bibliotēkas darbinieku vairāku gadu darbs ar Bibliotēkas krājumā esošā izdevuma «Description de l’Egypte ou Recueil de observations et des recherches qui ont été faites en Égypte pendant l’expédition de l’armée française» oriģinālgravīru restaurāciju un pieejamības nodrošināšanu.

Izdevuma «Description de l’Egypte» oriģinālgravīras

Latvijas Universitātes Bibliotēkas krājumā glabājas Napoleona dibinātā Ēģiptoloģijas institūta izdotās oriģinālgravīru kolekcijas «Description de l’Egypte» unikāls 2. izdevums. Latviešu valodā izdevuma nosaukums skan šādi: «Ēģiptes apraksts vai

piezīmju kolekcija, kura veidota Ēģiptē Francijas armijas ekspedīcijas laikā», tas izdots Parīzē no 1821. līdz 1829. gadam.

Vēsturiski ilustratīvo un mākslinieciski vērtīgo gravīru kolekciju veidoja franču zinātnieki Napoleona Ēģiptes ekspedīcijas laikā no 1798. līdz 1801. gadam. Gravīras ir vairāk nekā 150 slaveno dažādu nozaru zinātnieku un pētnieku sadarbības rezultāts, viņi pavadīja Napoleonu ekspedīcijā uz Ēģipti. Vēlāk, palīdzot aptuveni 2000 māksliniekiem, kartogrāfiem, burtličiem, kā arī 400 gravieriem, tika sagatavots minētais izdevums. Lielformāta gravīrās redzamas piramīdas,

Kaira. Skats no Birket-el-Fyl laukuma plūdu laikā

Kaira. Skats uz Bab El Foutouh vārtiem

tempļi, skulptūras un bareljefi, hieroglifu raksti, augi, dzīvnieki, pilsētas un to kartes.

Pirmo reizi izdevums «Description de l'Égypte» publicēts no 1809. līdz 1822. gadam 20 sējumos. 13 gadu garumā dažādu nozaru speciālisti pētīja Ēģipti visos aspektos, un tā radās teksta sējumi un gravīras. Šajos sējumos ietilpa 900 vara gravīras, apmēram 3000 zīmējumu par Ēģiptes vēsturi, arhitektūru, senlietām, ģeogrāfiju, dabaszinātnēm, botāniku utt.

Otrajā izdevumā, kuru no 1821. līdz 1829. gadam izdeva «Charles Lois Fleury Panckoucke», ietilpa 26 teksta sējumi un 11 gravīru sējumi, piemēram, «Antiquites», «Etat Moderne», «Histoire Naturelle».

Abi brīnišķīgi ilustrētie un dokumentāli precīzie oriģinālgavīru izdevumi uzskatāmi par 19. gadsimta šedevriem, to aktualitāte un nozīmība nav mazinājusies arī mūsdienās.

Diemžēl līdz pat 2009. gada rudenim Bibliotēkas krājumā esošais šedevrs «Description de l'Égypte» nebija pieejams apskatei un pētniecībai.

Gravīru pieejamības nodrošinājums

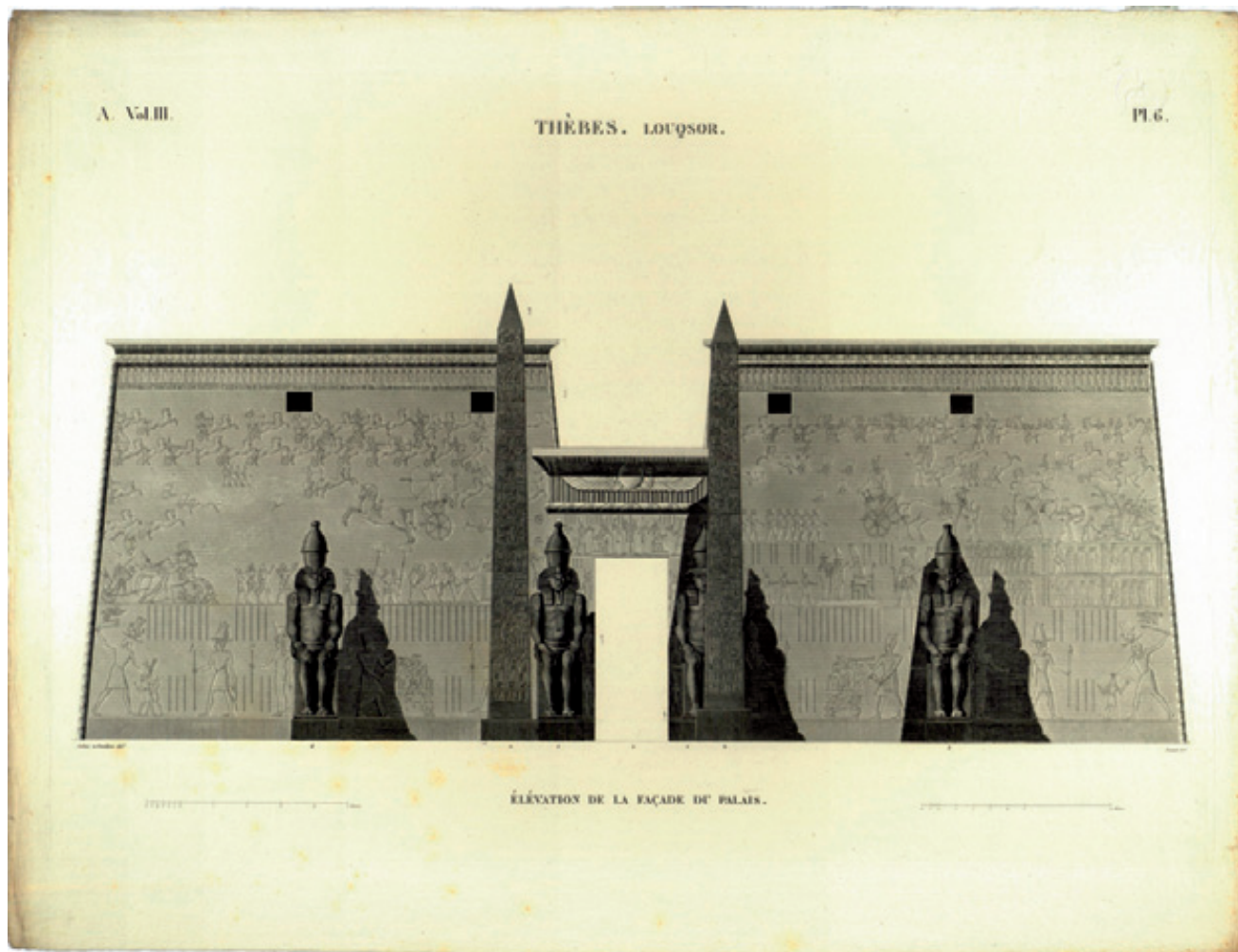
Izdevums «Description de l'Égypte» vairāk nekā 50 gadus glabājās Bibliotēkas Humanitāro zinātņu bibliotēkas krājumā, kas izvietots Valdemāra ielā 69.

2004. gada decembrī, izvērtējot krājumu, tika konstatēts, ka izdevums atrodas nepiemērotās telpās un apstākļos, kas neatbilst mākslas priekšmetu glabāšanas noteikumiem. Gravīru stāvoklis bija slikts, tas nepieļāva šo gravīru lietošanu un eksponēšanu, tās nevarēja izmantot zinātniskiem pētījumiem.

Izvērtējot situāciju, tika pieņemts lēmums meklēt finansējumu, lai uzsāktu Latvijas mērogā unikālās oriģinālgavīru kolekcijas restaurāciju un nodrošinātu to pieejamību interesentiem.

Pirmā izdevuma «Description de l'Égypte» gravīru izstāde tika sarīkota 2006. gada 1. februārī Francijas Kultūras centrā, kurā bija apskatāmas piecas lielformāta gravīras, kas restaurētas ar Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstu. Restaurāciju veica Ārzemju mākslas muzeja grafikas restauratores Aija Brīvniece un Una Kastanovska.

Nākamajos gados gravīru restaurēšana turpinājās, un Bibliotēka ir restaurējusi vairāk nekā 600 gravīru. Šo gravīru restaurēšanas un konservācijas darbus veica restauratore meistare Ārija Ubarste.

Tēbas. Luksora. Pils fasādes augstums

VUE DE L'AKVEDUC SITUÉ PRÈS LE VIEUX KAIRE, PRIS DE L'ILE DE ROUDAH.

Kairas apkārtnē. Akvedukts netālu no vecās Kairas, skats no Roudah salas

2009. gada rudenī Bibliotēkas Komplektēšanas un Kataloģizācijas nodaļas darbinieki pabeidza izdevuma «Description de l'Égypte» bibliogrāfisko aprakstu veidošanu IS ALEPH, t. i., informācija par katru gravīru ir atspoguļota elektroniskā kopkatalogā.

Bibliotēkas kolektīvs ar lielu gandarījumu var apgalvot, ka ikviens interesents, pasūtot šīs gravīras elektroniskā kopkatalogā, tās var aplūkot Latvijas Universitātes Bibliotēkas centrālās ēkas lasītavā Kalpaka bulvārī 4.

Gravīras kā Ēģiptes vēstures un kultūras liecības

Runājot par šo gravīru nozīmi no vēstures avotpētnieciskā viedokļa, būtu jāatzīmē vairāki aspekti. Vispirms jāuzsver, ka šīs gravīras atspoguļo nozīmīgu informāciju par Ēģiptes vēstures dažādu periodu un veidu kultūras pieminekļiem. Otrkārt, gravīras sniedz nozīmīgas ziņas par Napoleona militāro akciju Ēģiptē. Slaveno gravīru tapšanas apstākļi un laiks saistīts ar lieliem vēsturiskiem notikumiem, kas skāruši ne tikai Francijas, bet visas Eiropas un pasaules vēsturi kopumā. Proti, iedziļinoties šajā gravīru kolekcijā, iespējams sajust to laikmeta elpu, kurā dzima un attīstījās Lielā franču revolūcija un tai sekojošie kari. Visraksturīgākā šo gravīru iezīme ir enciklopēdiskā precizitāte, vēsturiski tās ir visdetalizētākais Ēģiptes teritorijas un pieminekļu raksturojums.

Gravīras varētu piesaistīt arī mākslas zinātnieku uzmanību. Tās tika radītas apstākļos, kad karavīri militārās invāzijas laikā ne tikai karoja, bet zinātniski fiksēja iekaroto teritoriju un tās kultūras objektus.

Gravīras izpildītas uz dažādu izmēru platēm, tāpēc to izmēri ir atšķirīgi: 1,36 x 71,5 cm; 94 x 71,5 cm; 59,3 x 42 cm.

Mēs lepojamies!

Mūsdienās izdevuma «Description de l'Égypte» oriģinālgravīras ir jāvērtē kā nozīmīgas Ēģiptes vēstures un kultūras

liecības. Ar šī izdevuma oriģinālgravīru kolekciju Eiropā un pasaulē lepojas Aleksandrijas bibliotēka Ēģiptē, Francijas Nacionālā bibliotēka, Ņujorkas publiskā bibliotēka, Viktorijas štata bibliotēka Austrālijā, izdevums atrodams arī Oksfordas Universitātē, Sorbonnā un Parīzē.

Šo bibliotēku pulku ar patiesu lepnumu papildina arī Latvijas Universitātes Bibliotēka, jo tā ir vienīgā vieta Latvijā, kuras krājumā atrodas izdevuma «Description de l'Égypte» brīnišķīgā lielformāta oriģinālgravīru kolekcija.

Atliek cerēt, ka šis fakts ir pamodinājis interesi par Ēģiptes civilizāciju, tāpēc ikviens, kurš savām acīm vēlas aplūkot šīs gravīras un pārlicināties, vai gravīrām ir vēsturiska aura, laipni tiek gaidīts Latvijas Universitātes Bibliotēkas centrālajā ēkā Kalpaka bulvārī 4, lai klātienē izjustu gravīru vēsturisko valdzinājumu.

Do 19th Century Engravings Possess Historic Aura?

A unique 2nd edition of the collection of engravings «Description de l'Égypte ou Recueil de observations et des recherches qui ont été faites en Égypte pendant l'expédition de l'armée française» issued by the Institute of Egypt founded by Napoleon is kept in the collection of the Library of the University of Latvia. It was issued in Paris from 1821 to 1829. The following libraries in Europe and the world can boast of the edition's collection of engravings: the Library of Alexandria in Egypt, the National Library of France, the New York Public Library, the State Library of Victoria in Australia, the edition is also found at the University of Oxford, and in Sorbonne, in Paris. The UL Library is the only place in Latvia which has the large format collection of engravings of this edition. Until the autumn of 2009 this masterpiece of the Library's collection was not available for visitors or researchers, but just now the long-term work on the restoration of and ensuring access to the engravings of this edition has finally concluded. Currently the information on each engraving is also reflected in the online Union Catalogue.

Universitātes jubilejas monēta —

neiztērējamais vērdiņš

Kitija BALCARE

Latvijas Universitāte šā gada 24. augustā, neilgi pirms savas deviņdesmit gadu jubilejas, saņēma savdabīgu dāvanu no Latvijas Bankas. Šajā datumā apgrozībā tika laista sudraba monēta «Latvijas Universitāte», ko septembra sākumā Latvijas Bankas prezidents Ilmārs Rimšēvičs svinīgi pasniedza Latvijas Universitātes rektoram Mārcim Auziņam.

Pūce, roze un zinību templis

Monētas reversā izmantots Latvijas Universitātes ģerbonis, savukārt aversa kompozīciju veido Universitātes galvenā ēka, kuras priekšplānā ir atainots gudrības simbols – uz grāmatai sēdoša pūce – un rozes zieds, kas ir veltījums daiļajām studentēm.

«Tā kā jebkura jubilejas vai piemiņas monēta kalpo kā miniatūrs pieminēklis un veltījums, tad Latvijas Universitātes jubilejas monētas izdošana ir pozitīvs notikums,» atzīst Latvijas Bankas Monētu daļas vadītāja Maruta Brūkle. «Monētas dizaina risinājumu lai vērtē tās mērķauditorija. Tie ir gan cilvēki, kuriem kāds dzīves posms ir bijis saistīts ar Latvijas Universitāti, gan arī profesionālie monētu kolekcionāri jeb numismāti.»

Monētas grafisko dizainu veidojis mākslinieks Guntars Sietiņš, savukārt ģipša modeli radījis tēlnieks Jānis Strupulis.

«Jāatzīst, ka ārpus Latvijas robežām monētas ir viens no elementiem, kas veido valsts tēlu. Ne velti monētas tiek sauktas par klusējošajiem sūtņiem,» piebilst M. Brūkle. «Kaut gan klusēšana ir stipri relatīva, jo katrai monētai ir savs vēstījums, kas nesams tautā. Tas ir vēstījums, kas var būt saistīts ar valsts vēsturi vai tās dabu, cilvēkiem, izglītību, mākslu, arhitektūru, tautsaimniecību vai sportu.»

Mīnus grādos pēc monētas

Marutas Brūkles darbības laikā Latvijas Bankā līdz šim ar monētu izdošanu bijuši saistīti dažādi notikumi. Kā Monētu daļas vadītāja pati tos raksturo – īpaši notikumi.

Piemēram, tādi bija arī bērnu zīmējumu konkursi, ko organizēja Latvijas Banka. 2000. gadā UNICEF programmas monētai Latvijas Banka saņēma 4000 zīmējumu, bet 2007. gada decembrī konkursam «Mana sapņu monēta» tika iesūtīti jau 6000 zīmējumu.

«Īpaša bija iedzīvotāju interese par monētu – pogu, kas tika izdota starptautiskajā monētu programmā «Millennium». Bija vērojama interese arī par «Ciparu monētu» un «Laimes monētu,» atceras M. Brūkle. «Piemēram, ziemā krietnos mīnus grādos cilvēki stāvēja pie bankas no agra rīta, gaidot kašes atvēršanu. Lielas rindas bija vērojamas arī pēc monētām

«Rozes zieds vienā no Universitātes fasādes logiem ir atgādinājums, ka tieši pa šo logu bija redzams t. s. rožu koridors, kas veda uz Filoloģijas fakultāti,» uzsver prof. J. Kursīte

No kreisās: LU rektors Mārcis Auziņš, Latvijas Bankas (LB) prezidents Ilmārs Rimšēvičs, Nīderlandes Karaliskās kaltnes direktors Martens T. Brouwers, LB Monētu daļas vadītāja Maruta Brūkle, mākslinieks, monētas grafiskā dizaina autors Guntars Sietiņš

«Dziesmu svētki» un «Latvijai 90». Tādos brīžos nemaz nerodas jautājums, kāpēc vajadzētu izdot jubilejas un piemiņas monētas...»

Uz svinīgo monētas pasniegšanu 7. septembrī Latvijas Universitātē bija ieradusies viesi no citām zemēm, arī Nīderlandes Karaliskās kaltnes direktors Martens T. Brouwers (*Maarten T. Brouwer*) un kaltnes tirdzniecības vadītājs Jorgs Sasmanhauzens (*Jörg Saßmannshausen*) no Holandes.

Rožu koridors uz vārda mākslu

«Universitātes jubilejai monēta bija vajadzīga kā simbolisks Universitātes nozīmes apliecinājums Latvijas valstī, jo raksti periodikā un jubilejas rakstu krājumi iegulst plauktos, bet monēta, kaut arī atrodas mājas vai Universitātes arhīvā, ja tā var teikt, spīd. Tā ar savu spīdēšanu izgaismo galveno, kas mūsu valstij svarīgs, – uz zināšanām vērstu sabiedrību, zināšanu ieguvu kā valsts augšupejas svarīgu faktoru,» atzīst Latvijas Bankas Monētu dizaina komisijas zinātniskā konsultante un LU profesore Janīna Kursīte. «Mani personiski ļoti uzrunāja detaļa monētā, kuru ieteica akadēmiķis Jānis Stradiņš, proti, vienā no Universitātes fasādes logiem redzams rozes zieds. Tas ir atgādinājums, ka no Universitātes, tieši pa šo logu skatoties, bija redzams t. s. rožu koridors, kas veda uz Filoloģijas fakultāti.»

Kā skaidro J. Kursīte, par rožu koridoru to iesauca tāpēc, ka filoloģiju kā tagad, tā arī pirms kara studēja galvenokārt daiļā dzimuma pārstāves.

Bez filoloģijas kā bez stipru, pārliecinošu vārdu zināšanas nav iespējama arī stipra, pārliecinoša darbība. Vārda māksla un filoloģija kopumā ir viens no Universitātes stūrakmeņiem.

«Paies simts gadi, un lielajā Latvijas Universitātes jubilejā kā goda eksponāts vitrīnās tiks izvietota arī šī monēta – spīdošā, gaišā Latvijas Universitātē ar pūci kā gudrības simbolu

uz atvērtas grāmatas priekšplānā,» spriež J. Kursīte. «Un vēl – man bija un joprojām ir klusa cerība, ka šī monēta būs Latvijas Universitātes talismans – mūsu neiztērojamais vērdiņš.»

Sudraba lata monēta «Latvijas Universitāte» ir likumīgs maksāšanas līdzeklis Latvijas Republikā. Monēta ir nopērkama Latvijas Universitātē (Raīņa bulv 19, 125. kab.), Latvijas Bankā un tradicionālās monētu tirdzniecības vietās – bankās, suvenīru un juvelieru veikalos. Monētas cena Latvijas Bankas kasēs – Ls 23,10, Latvijas Universitātē – Ls 23,00.

University of Latvia Anniversary Coin – Un-spendable Ferding

On August 24, 2009, not long before its 90th anniversary the University of Latvia received a very original gift from the Bank of Latvia. On this day the silver coin «University of Latvia» was issued. In the beginning of September, in a formal ceremony the President of the Bank of Latvia Ilmārs Rimšēvičs presented it to the Rector of the University of Latvia Mārcis Auziņš. The coat of arms of the University of Latvia is placed in the reverse, while the obverse features the main building of the University of Latvia with an owl, the symbol of wisdom, sitting on books in the foreground and a rose, a dedication to the beautiful lady students. The author of the coin's graphic design is artist Guntars Sietiņš, but the plaster model was created by sculptor Jānis Strupulis.

10 svecītes LU Juridiskās prakses un palīdzības centra tortē

Agnese DZENE

Kad bērns sasniedz 10 gadu vecumu, viņu jau uztver kā patstāvīgi domājošu un lemt spējīgu jaunu cilvēku, vecāki sāk uzticēt mazus darbiņus, pašam jāsāk uzņemties atbildību par notiekošo. Taču Latvijas Universitātes Juridiskās prakses un palīdzības centra mācībspēki un studenti jau kopš pirmās pastāvēšanas dienas ar vislielāko atbildības sajūtu pret sevi un citiem pievēršusies darbam. Tagad, kad sasniegts desmit gadu vecums, var lepoties ar lielu pieredzes bagāžu.

Latvijas Universitātes Juridiskās prakses un palīdzības centrs 2009. gada 28. maijā pūta desmit svecītes savā jubilejas tortē un iedomājās vēlēšanos. Runā, ka vēlēšanos atklāt nedrīkst, tāpat kā savus nākotnes plānus un ieceres, tāpēc atskatīsimies uz desmit pagājušajiem gadiem.

«Sorosa fonds – Latvija» pirms vairāk nekā desmit gadiem toreizējam Latvijas Universitātes rektoram Jurim Zaķim izteica ideju par juridiskās prakses centra izveidošanu.

Juridiskās prakses un palīdzības centra direktore pirmos piecus gadus bija Jautrīte Briede

Juridiskās palīdzības sniegšana centra pirmsākumos – 1999. gadā. Tolaik centram savas telpas nebija, un savu biroju piedāvāja izmantot Valsts cilvēktiesību birojs (tagad – Tiesībsarga birojs)

1999. gada 28. maijā starp Sorosa fondu un Latvijas Universitāti tika parakstīts līgums par šāda centra dibināšanu ar nosacījumu, ka pirmo pusotru gadu tas darbosies «testa režīmā». Šāda centra izveides iecere aizgūta no Amerikas pieredzes, kur paralēli teorētiskajām zināšanām tiek apgūta arī prakse – Amerikā šo pieeju sauc par *Legal clinic*. Savukārt Latvijas Universitātē šāda studentu praktiska apmācīšana īstenojusies kā Juridiskās fakultātes tiesību zinātņu studentu B daļas (izvēles) priekšmets – «Juridiskās palīdzības sniegšana».

Juridiskās prakses un palīdzības centra direktore pirmos piecus gadus bija Jautrīte Briede – tagadējā Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta senatore un LU Juridiskās fakultātes docente, taču 2004. gadā šajā amatā stājās Sandra Zīle-Gereiša, kura iepriekš pildījusi administratores pienākumus. Līdz ar to gan tagadējā centra direktore, gan pirmā tā vadītāja J. Briede, kas tagad ir studiju kursa akadēmiskā vadītāja, centrā darbojas visus tā pastāvēšanas gadus.

Tā kā šī centra izveide guva neviltotu atsaucību no studentu puses, pierādīja savu nepieciešamību un deva rezultātus, 2001. gadā Latvijas Universitātes Juridiskā fakultāte uzņēmās turpmāko finansējuma nodrošināšanu.

Juridiskās prakses un palīdzības centrā darbojas maģistrantūras studenti. Vienlaikus kursu «Juridiskās palīdzības sniegšana» var apgūt 25 studenti, un atlase notiek konkursa kārtībā, ņemot vērā atzīmes. «Studentu atsaucība ir ļoti liela, taču reāli nav iespējams strādāt ar visiem, kuri to vēlētos,» atzīst centra direktore Sandra Zīle-Gereiša.

«Savā ziņā tas pat ir ekskluzīvs priekšmets – studentiem tiek dota iespēja strādāt ar reālām lietām, varbūt pirmo reizi dzīvē tikt ar klientu, sadarboties ar lieliskiem profesionāļiem, advokātiem, juristiem. Iespējams, daudzi viņu kolēģi ar to saskarsies

tikai pēc tam, kad būs iegūts diploms,» stāsta S. Zīle-Gereiša. Šajā kursā studentiem tiek dota iespēja kļūdīties un labot savas kļūdas, jo advokāti un juristi pārbauda viņu darbu, līdz tiek sasniegts vēlams rezultāts – centrs šajā ziņā ir laba, aizsargāta vide. Pēc pašu vēlēšanās studentiem tiek dota iespēja klientu arī aizstāvēt tiesā. Tas nav obligāts nosacījums, taču lielākoties studenti izrāda interesi par šo iespēju un uztver to kā izaicinājumu un lielisku praksi.

Juridiskās prakses un palīdzības centrs sniedz konsultācijas Latvijas mazturīgajiem par ģimenes, darba un dzīvokļu tiesību jautājumiem. Par to, kā centrs sevi reklamē un piesaista klientus, direktore atklāj, ka tas nemaz nav nepieciešams: «Mums nevajag reklāmu medijos, klientu rinda sniedzas uz priekšu vairāku mēnešu garumā, un daudziem, kam nepieciešama steidzama palīdzība, ir jāatsaka.» Ziņas galvenokārt izplatās no mutes mutē, un informāciju par centru pavisam vienkārši iespējams atrast arī internetā.

Šā gada 12. jūnijā tika rīkots salidojums visiem, kas šo desmit gadu laikā bijuši iesaistīti centra darbībā, – studentiem, mācībspēkiem, juristiem, advokātiem. Zināmas grūtības sagādāja visu bijušo studentu apzināšana. Kāds šo gadu gaitā precējies un mainījis uzvārdu, cits strādā ārzemēs, vēl kāds mainījis tālruna numuru un e-pasta adresi. Kopš marta tika pieliktas intensīvas pūles, lai visi bijušie studenti tiktu informēti par salidojumu, un atsaucība bijusi negaidīti liela. S. Zīle-Gereiša atceras, ka pasākums izdevies brīnišķīgs: «Bija sajūta, ka mūs visus tiešām vieno centrs – kopīgas atmiņas, piedzīvojumi un pārdzīvojumi, prieka pilni mirklī. Pozitīvās emocijas, ko mēs guvām salidojumā, deva mums spēku un enerģiju turpmākajam darbam.»

Īpašu vietu centra darbībā ieņem praktizējošie advokāti un juristi, kas ir neatsverams atbalsts centra pastāvēšanā. Juridiskās prakses un palīdzības centra direktore izsaka vislielāko pateicību visiem, kuri šo desmit gadu laikā piedalījušies centra darbībā, palīdzot studentiem lietu risināšanā. Šis brīvprātīgais darbs ir prestižs un atzīstams pašiem advokātiem un juristiem, tā ir lieliska iespēja jauniem studentiem sadarboties ar praktizējošiem speciālistiem, un labumu iegūst arī sabiedrība kopumā. Pašlaik ar centru sadarbojas un palīdzību sniedz Filips Kļaviņš, Daiga Zivtiņa, Elīna Girne-Bērziņa, Ilga Gudrenika-Krebs, Egils Radziņš, Dace Jēnava, Juris Močulskis juniors, Uģis Treilons, Laine Skopiņa, Lauris Liepa, Indriķis Liepa, Jānis Loze, Jānis Lapsa, Rolands Bortaščenoks, Elizabete Bruksle, Sergejs Rudāns, Andis Raudiņš, Kārlis Reihmanis, Aldis Gobzems, Gundega Šulte, Armands Rasa, Lelde Krastiņa, Jānis Likops, Mārtiņš Kvēps un citi. Savukārt pirmais advokāts, kurš sniedza savu atbalstu centra darbā, ir Arvīds Naglis.

Pavisam nesen, 15. oktobrī, arī centra telpas ieguva jaunu izskatu, pateicoties centra desmitā gada studentiem un finansiālajiem atbalstītājiem. Liels paldies zvērinātu advokātu birojiem «BDO Zelmenis & Liberte», «Heidelberga», «Kļaviņš & Slaidiņš LAWIN», «Liepa, Skopiņa / BORENIUS», «Visa vērte». Paldies arī SIA «HORTUS Digital» un bijušajiem JPPC studentiem – Aleksejam Čekalovam, Romānam Nakipovam, Andrim Lazdiņam, Robertam Molotanovam, Dacei Indānei,

2009. gada 15. oktobrī notika jaunās telpas atklāšana. No kreisās: Sandra Zīle-Gereiša un viens no sadarbības partneriem un atbalstītājiem zvērināts advokāts Rolands Bortaščenoks

Edgaram Muceniekam, Mārim Onževam, Ingai Griškovej, Baibai Bakmanei, Kristīnei Šneiderei un Natālijai Lazukinai.

Centra direktore Sandra Zīle-Gereiša stāsta, ka Juridiskās prakses un palīdzības centra darba kvalitāte ar katru gadu pieaug: «Pirmkārt, mācāmies no savām kļūdām, un, otrkārt, mēs ar Jautrīti Briedi bieži apmeklējam dažādas konferences, kurās aizgūstam idejas sava darba pilnveidošanai. Piemēram, pateicoties Sorosa fonda finansējumam, 2001. gadā bijām Amerikā un viesojāmies Portlandas Juridiskajā koledžā. Pēc šī brauciena un mēnesi garajām mācībām jaunievedums centra darbībā bija video izmantošana. Studentu un klienta tikšanos tagad filmējam, pēc tam analizējam un izvērtējam. Šādi studentiem tiek dota iespēja uzskatāmi ieraudzīt savas kļūdas, lai ar katru nākamo reizi viņi augtu savā attīstībā.»

Centra desmit pastāvēšanas gados apmācīti vairāk nekā 250 studenti, un katru gadu tiek atrisinātas vidēji 100 lietas. Nevar noliegt, ka kopējais labums, kas gūts, pateicoties centra darbībai, ir vairāk nekā iespaidīgs. Tāpēc liels paldies par entuziasma pilno darbu visus šos gadus bijušajai centra direktorei Jautrītei Briedei, kā arī Sandrai Zīlei-Gereišai. Lai darba pilnas rokas, aizrautīgi studenti un enerģijas pietiek vēl ilgam laikam!

10 candles in the birthday cake for the UL Legal Aid and Assistance Centre

The 10th birthday of the UL Legal Aid and Assistance Centre was celebrated with a reunion and renovations for the premises. The Centre was created with the Soros Foundation – Latvia initiative and support. The students of the Faculty of Law receive their practical training on how to give legal aid there; this training is offered as an B part (optional) course – Rendering of Legal Aid. Graduate students work in the Legal Practice and Aid Centre. At the same time 25 students are able to take the course Rendering of Legal Aid; the students' enrolment is based on their grades. Many prominent Latvian lawyers participate in the Centre activities and give their support to the students. Regarding renovations, the Centre is grateful to its many friends and collaboration partners for their financial support. A ceremonial opening of the renovated premises took place on October 15, 2009.

LU Matemātikas un informātikas institūta ēka Raiņa bulvārī 29

LU Matemātikas un informātikas institūtam — 50!

Rihards BALODIS-BOLUŽS, LU MII direktors
Ināra OPMANE, LU MII izpilddirektore
Laura VECGRĀVE,

LU MII sabiedrisko attiecību speciāliste
Evija ZIEMELE, LU MII biroja vadītāja

Latvijas Universitātes aģentūra Latvijas Universitātes Matemātikas un informātikas institūts (LU MII) šā gada novembrī ar zinātnisku konferenci «Matemātika un informātika pēc 50...» atzīmēja 50 gadu jubileju. Institūta vēsture jau pusgadsimta garumā cieši savijusies ar matemātikas un datorzinātņu attīstību Latvijā. Svinības ir brīdis, lai ielūktos vienlaikus pagātnē un nākotnē un meklētu atbildes uz jautājumiem: kas mainījies matemātikā un informātikā pēdējās desmitgadēs? Kas gaidāms nākotnē? Un kāda ir LU MII loma kopējā valsts attīstības perspektīvā?

Dibināšana

1959. gadā, meklējot iespējas izvietot un izmantot PSRS centrālo iestāžu piešķirto lieljaudas datoru «BESM-2», tika nolemts P. Stučkas Latvijas Valsts universitātē dibināt Skaitļošanas centru. Tas tika izveidots ar Latvijas KP Centrālās komitejas un Latvijas PSR Ministru Padomes 1959. gada 11. novembra lēmumu «Par neatliekamiem pasākumiem, saistītiem ar skaitļošanas centra

izveidošanu...». Tika nolemts «izveidot 1. kategorijas 2. klases skaitļošanas centru ar zinātniski pētnieciskā institūta tiesībām P. Stučkas Latvijas Valsts universitātē». Latvijas Valsts universitātes Skaitļošanas centrs (LVU SC, vēlākais LU MII) bija pirmais šāda veida institūts Baltijas republikās un ceturtais Padomju Savienībā.

Skaitļošanas centrs pirmais Latvijā daudziem interesentiem padarīja pieejamus līdz tam maz pazīstamos elektroniskos skaitļotājus (mūsdienu datoru agrīnos priekštečus). Tos sāka izmantot visdažādākajās zinātnes un tehnikas (vēlāk arī ekonomikas) nozarēs. LVU SC jau no dibināšanas brīža nodrošināja arī nepieciešamo teorētisko un praktisko zināšanu apguvi Latvijas Valsts universitātes studentiem.

Institūta statusi

Latvijas Valsts universitātes Skaitļošanas centrs 1986. gadā iekļauts Padomju Savienības augstskolu zinātniskās pētniecības institūtu sarakstā, bet gadu vēlāk ieguva juridisko patstāvību. Savu pašreizējo nosaukumu institūts ieguva 1990. gadā, bet 1992. gadā tika reģistrēts LR Uzņēmumu reģistrā kā valsts uzņēmums – bezpeļņas organizācija. Sakarā ar jauna Zinātniskās darbības likuma pieņemšanu Latvijā tika veikta zinātnisko institūtu reorganizācija, un 2006. gadā LU MII tika reorganizēts par LU aģentūru. Šajā pašā gadā LU MII sastāvā iekļāva Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Universitātes Matemātikas institūtu. 2008. gadā LU MII iekļauts ES zinātnisko institūciju reģistrā (PIC numurs 999645723).

Darbinieki

Liela nozīme Skaitļošanas centra dibināšanā ir tā pirmajam direktoram matemātiķim Eiženam Āriņam (1911–1987). Skaitļošanas centra izveidei labi noderēja E. Āriņa lieliskie sakari, informētība un, kā atceras laikabiedri, izcilās rakstura īpašības. E. Āriņš vadīja institūtu līdz 1978. gada 15. jūnijam.

Turpmākajos gados institūta vadību uzņēmās: Aivars Liepa (1978–1979); Arnolds Lepins (1979–1983), Nikolajs Ustinovs (1984–1992), Rihards Balodis-Bolužs (1992–1997), Jānis Bārzdiņš (1997–2006), Rihards Balodis-Bolužs (atkārtoti kopš 2006. gada). No 1999. gada institūtā izveidots izpilddirektora amats, kura pienākumus veic Ināra Opmane.

Jubilejas dienā – 2009. gada 11. novembrī – LU MII bija nodarbināti 230 darbinieki, bet akadēmiskos amatos – 123 darbinieki (vadošie pētnieki, pētnieki un asistenti), no tiem doktori: matemātikā – 35, datorzinātnēs – 17, fizikā – 6, filoloģijā – 3, inženierzinātnēs – 1. LU MII zinātnieku augsto kompetenci un pētījumu kvalitāti apliecina daudzie apbalvojumi, kas saņemti piecdesmit gadu garumā.

Aktuālie pētniecības virzieni

Lai gan jubilejas svinību laikā par vēsturi piemirst netika (organizēts «brīvais mikrofons» par institūta vēsturi, atklāts LU MII vēstures forums *hronika.lumii.lv*, viesi varēja aplūkot senlaiku darba un svētku dienu fotogrāfijas), svinību centrā bija zinātniskās konferences «Matemātika un informātika pēc 50...» referāti un ekskursijas pa darba telpām. To laikā vadošie zinātnieki pastāstīja par saviem un kolēģu nozīmīgākajiem sasniegumiem.

Daudzos zinātniskās pētniecības virzienos ir gūti rezultāti Latvijas, Eiropas un pasaules līmenī. Stratēģiski nozīmīgas ir tādas pētniecības tēmas kā datorzinātņu matemātiskie pamati, sarežģītu sistēmu projektēšanas metodes un rīki, grafu teorija un vizuālās informācijas apstrāde, semantiskā tīmekļa tehnoloģijas, datorlingvistika, bioinformātika, reālā laika sistēmas, matemātiskā modelēšana un matemātisko metožu teorētiskie pētījumi.

Konferences pirmā daļa bija veltīta pētījumiem matemātikā. LU MII Matemātisko tehnoloģiju laboratorijas vadītājs, Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) īstenais loceklis Andris Buiķis klausītājus iepazīstināja ar sasniegtajiem rezultātiem, kas laboratorijai atnesuši starptautisku atzinību fizikā un matemātiskajā modelēšanā, kā arī ar šo disciplīnu vēsturi saistībā ar institūta darbību.

LU MII Parciālo diferenciālvienādojumu laboratorijas zinātnieki sasnieguši ievērojamus rezultātus optimālās vadības uzdevumu jomā. Laboratorijas vadītājs, LZA korespondētājloceklis Uldis Raitums jubilejas konferencē referēja par optimālās kontroles uzdevumiem eliptiskās sistēmās.

LU MII Parasto diferenciālvienādojumu laboratorijas galvenie zinātniskie sasniegumi – starptautiska mēroga ieguldījums nelineāro robežproblēmu teorijā. Aktuālie pētījumi saistīti ar atrisinājumu bifurkācijām, kā arī ar ceturtās kārtas robežproblēmu ekstremāliem atrisinājumiem. Par tiem stāstīja Parciālo diferenciālvienādojumu laboratorijas vadītājs, LZA korespondētājloceklis Fēlikss Sadirbajevs, kā arī vadošie pētnieki Arnolds Lepins, Leonīds Lepins un Nikolajs Vasiļjevs.

Matemātiskās hidrodinamikas modelēšanas laboratorijas zinātnieku ikdienas darbs saistīts ar matemātiskās fizikas problēmu izpēti daudzu daļiņu sistēmās, un šajā jomā sasniegti pasaules līmeņa rezultāti. Konferencē referāts (autori: laboratorijas vadītājs Jānis Rimšāns, vadošais pētnieks Jevgēņijs Kaupužs) bija veltīts fāžu pāreju modelēšanai daudzu daļiņu sistēmās, kā arī turbulento gaisa slāņu nelineārajām problēmām un to analītiski skaitliskiem atrisinājumiem.

LVU SC centralizētais ievadāmo datu sagatavošanas dienests

LVU SC Programmēšanas automatizācijas daļas vadītājs J. Bārzdiņš ar līdzstrādniekiem A. Zariņu, M. Augustonu un A. Kalniņu 1984. gadā

LVU SC Skolu informatizācijas problēmu laboratorija 1985. gadā. Latvijas Komunistiskās partijas CK sekretārs Anatolijs Gorbunovs (pirmais no labās) apgūst datoru lietošanu

Konferences nākamā daļa bija veltīta starpnozaru pētījumiem letonikā, bioinformātikā (medicīnā), mākslā un humanitārajās zinātnēs. Tie aptver sfēras, kuru nozīme institūta darbībā pieaug.

Tā, piemēram, 1988. gadā LU MII Lietišķās informātikas daļa sāka latviešu valodas pētniecību, izmantojot datoru. Tagad LU MII koordinē pētījumus latviešu valodas datorlingvistikā.

Jānis Bārzdīņš lasa lekciju LU Datorikas fakultātes maģistrantūras studentiem

Laboratorijas vadītājs Andrejs Spektors un vadošā pētniece Inguna Skadiņa prezentācijā vēstīja par apjomīgo veikumu seno tekstu ievadīšanā, mūsdienu latviešu valodas korpusa izveidē un vārdnīcu digitalizācijā, kā arī par ieguldījumu valodas aprārdes rīku veidošanā.

Nākamais zinātniskajā konferencē uztājās LU MII vadošais pētnieks Guntis Bārzdīņš, kurš iepazīstināja ar pēdējiem rezultātiem «Semantiskās Latvijas» jomā. «Semantiskās Latvijas» tehnoloģija LU MII tiek intensīvi attīstīta jau kopš 2006. gada, un sasniegumi tiek prezentēti starptautiskās konferencēs abos virzienos, kas līdz šim sasnieguši praktiskus rezultātus: gan «Semantiskās Latvijas» tehnoloģiju izmantošana medicīnas statistikas datu lietojumiem pētniecības vajadzībām, gan datorlingvistikā – projektā «SemTi-Kamols». Pētījumi datorlingvistikā ir veltīti semantiskā tīmekļa tehnoloģiju un latviešu valodas mijiedarbības izpētei un attīstīšanai, lai sekmētu vismodernāko informācijas un valodas tehnoloģiju strauju un sekmīgu attīstību Latvijā. Pētījumā pusautomātiski formalizēts ierobežots latviešu valodas leksikons (skaidrojošā vārdnīca), un tā sastāpīta ar ontoloģijas konceptiem. Rezultātu novērtēšanai ir izstrādāts eksperimentāls analizators, kas, izmantojot gramatikas likumus, leksikonu un ontoloģiju, spēj formāli reprezentēt ierobežotas sintakses latviešu valodas teikumu nozīmi.

Sistēmu modelēšanas un programmatūru tehnoloģijas laboratorijas pētījumi veikti divos virzienos, kas saistīti ar bioinformātiku, – bioinformātikas teorētiskajos pētījumos un jaunu programmatūras tehnoloģiju izstrādē. Teorētiskie pētījumi bioinformātikā ir šādi: proteīnu struktūras – salīdzināšanas un klasifikācijas metodes, struktūru evolūcija un gēnu regulācijas tīkli – modelēšanas metodes, modeļu dinamikas analīze. Institūta darbinieki ar šo tematiku ES finansētos projektos strādā jau kopš 2004. gada, un nozīmīgākie projekti ir MolPAGE (*Molecular Phenotyping to Accelerate Genomic Epidemiology*); ENGAGE (*European Network of Genomic And Genetic Epidemiology*); CAGEKID (*Cancer Genomics of the Kidney*). Pētījumu nozīmi skaidroja LU MII vadošais pētnieks Juris Vīksna.

Konferences trešā daļa bija veltīta vairākiem Sistēmu modelēšanas un programmatūras tehnoloģiju laboratorijas

zinātnieku referātiem. LU MII vadošais pētnieks, LZA īstenais loceklis Rūsiņš Mārtiņš Freivalds stāstīja par pētniecības jomu, kas LU MII zinātniekiem slavu atnesa jau 20. gadsimta 70. gados – induktīvo sintēzi un kvantu automātiem. LU MII vadošais pētnieks, LZA īstenais loceklis Jānis Bārzdīņš klausītājus iepazīstināja ar modelēšanas rīku būves jaunajām tehnoloģijām – universālu grafisko rīku būves platformu GrTP (*Transformation Based Graphical Tool Building Platform*), kas tapusi institūtā. Dažreiz šo tehnoloģiju dēvē arī par jauno GRADE, atsaucoties uz unikālo sistēmu modelēšanas rīku, ko LU MII zinātnieki izstrādāja 20. gadsimta 90. gados sadarbībā ar «Siemens-Nixdorf Informationssysteme», «Infologistik GmbH» un A/S «DATI».

Vēl viens šīs laboratorijas zinātnieku veikums, kas jau izpelnījies pozitīvu novērtējumu pasaulē, – modeļu transformācijas valoda MOLA, kas orientēta uz vieglu transformāciju veidošanu un lasāmību. Par to konferencē referēja LU MII vadošais pētnieks, LZA korespondētājloceklis Audris Kalniņš.

Atzinību pasaulē jau vairāku gadu desmitu garumā iekarojuši LU MII pētījumi par grafu izvietojumu plaknē, lai cilvēkam viegli uztveramā veidā parādītu sakarības starp informācijas aprārdes vienībām. Par jaunākajiem pētījumiem un nākotnē risināmajām problēmām referēja LU MII vadošie pētnieki Kārlis Freivalds un Paulis Ķikusts.

Ceturtajā konferences daļā LU MII Reālā laika sistēmu laboratorijas vadītājs Māris Alberts un pētnieks Gints Līnis iepazīstināja klausītājus ar dažādiem praktiskiem un veiksmīgiem zinātnisko ideju ieviešanas piemēriem. Sadarbībā ar Telos Systems (ASV) tika veikta radio apraides studiju un audio tīklu izstrāde. Līdz 2009. gada jūnijam aprīkotas vairāk nekā 1500 radiostudijas piecos kontinentos, Axia produktu līnija vairākkārt godalgota pasaules lielākajā ikgadējā apraides tehnoloģiju izstādē NAB – 2001., 2003., 2005., 2008. un 2009. gadā. Notiek sadarbība ar Baltic Latvian Universal Electronics (ASV): elitāro BLUE mikrofonu integrācija ar PC un iPod. Šīs tematikas ES finansētie projekti: *Naturnet-Redime* (2005–2007), SDI-EDU (2009–2011), HABITATS (2010–2013), ARTEMIS projekts R3COP (2010–2013). ARTEMIS ir Eiropas kopīgā tehnoloģiskā

ierosme, lai atbalstītu progresīvo pētniecību un tehnoloģijas iegultās intelīģences un sistēmu jomā.

Savukārt par LU MII Akadēmiskā datortīkla laboratorijas «Sigmanet» tehnoloģiskajām inovācijām, starptautisko sadarbību un zinātniskajiem projektiem tādās jomās kā datortīklu uzbūve, monitorēšana un vadība, tīklu veikspēja, Grid tehnoloģijas, datortīklu drošība, tīmekļa tehnoloģijas un lielu datu apjomu uzglabāšanas tehnoloģijas pastāstīja laboratorijas vadītāja Baiba Kaškina un LU MII Tīkla risinājumu daļas vadītāja Katrīna Sataki.

Zinātnes infrastruktūra

Viena no perspektīvākajām LU MII pētniecības nozarēm saistīta ar zinātnes e-infrastruktūru. Par šo jomu LU MII zinātniskajā konferencē runāja institūta direktors Ričards Balodis-Bolužs un izpilddirektore Ināra Opmane.

Institūts veido Eiropas pētniecības telpas infrastruktūru, un tas ir būtisks priekšnosacījums modernas zinātnes un izglītības pastāvēšanai Latvijā: nodrošina skaitļošanas resursus (serveru izvietošanu, virtuālos privātos serverus, mākoņdatošanu (*cloud computing*), Grid) un piekļuvi Eiropas Pētniecības tīklam GEANT (tehnikai tiek nodrošināts 10 Gbps ātrs starptautiskais pieslēgums). ½ Peta baitu liela LU MII zinātnisko datu glabātava atbilst līdzīgiem centriem Eiropā. LU MII uztur starptautiski koordinētas konkrētai zinātnes jomai nepieciešamas zinātnes infrastruktūras (e-infrastruktūra un/vai specifiski pētniecības resursi).

LU MII ir nacionālais partneris EGI – *European Grid Initiative*; CLARIN – *Common Language Resources and Technology Infrastructure* un ELIXIR – *European Life-Science Infrastructure for Biological Information* (pašreiz ir noformēšanas stadijā).

Nākotnē institūts iecerējis kļūt par DARIRH (*Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities*) un PRACE (*Partnership for Advanced Computing in Europe*) nacionālo partneri. Tas dod iespēju pārstāvēt organizācijas intereses savā valstī, turklāt tā ir starptautiska atzinība.

Kompetences pārnese

Visus 50 gadus institūtam nozīmīgs uzdevums bijis zinātniskās kompetences pārnese industrijā, valsts un sabiedriskajā sektorā. Šajā kontekstā būtiski ir vairāki LU MII darbības principi.

1. Atbalsts jaunu IKT firmu izveidošanai Latvijā: 90. gados ar LU MII dažāda veida atbalstu vidēji gadā radās apmēram pusotra jauna firma, piemēram, «Datorikas institūts DIVI», «Latnet Serviss», BIT, žurnāls «Datorpasaule», LIKTA, IBM Latvija. Būtisks ieguldījums sniegts ledzīvotāju reģistra datubāzes izveidē. Šajā desmitgadē ir izveidojušas starptautiski atpazīstamas firmas, piemēram, *Tom Sawyer Software Latvia* un *Algorego*.

2. Īpašs LU MII ieguldījums ir interneta ienākšanā Latvijā – akadēmisko tīklu laboratorija LATNET (tagad SigmaNET) pirmā izveidoja starptautisko datu pārraides kanālu un sāka sniegt interneta pakalpojumus. SigmaNET joprojām ir iniciators jaunu pakalpojumu nodrošinājumam, piemēram, domēnu vārdu .lv administrēšana, CERT, serveru izvietošana, VPS, mākoņdatošana, zinātnes specifiskās infrastruktūras u. c.

3. Arvien vairāk Latvijā tiek ieviesta projektu bāzēta finansēšana, LU MII tā veido vairāk nekā pusi no kopfinansējuma. Īpaša nozīme LU MII darbībā ir ES finansētiem projektiem, jo piedalīšanās tajos nodrošina ļoti ciešu sadarbību ar ES lielākajām pētniecības institūcijām. Pēc Latvijas Nacionālā kontaktpunkta datiem, LU MII beidzamo trīs ietvarprogrammu kopvērtējumā bijusi otra veiksmīgākā institūcija Latvijā. Pēc tā, kā tiek vērtētas zinātniskās institūcijas gan Eiropā, gan Latvijā (apstiprināto projektu īpatsvars no iesniegtajiem), institūts ir divreiz

sekmīgāks nekā Latvijas vidējais rādītājs. Eiropas Savienības ietvarprogrammas projektiem parasti ir gana liels praktiskuma aspekts.

4. LU MII strādā ļoti kompetenti darbinieki, daļai no tiem ir plašas un specifiskas zināšanas, kuras būtu lietderīgi izmantot arī ārpus institūta. Darbinieki iekļaujas mācību darbā augstskolās, un viņu pieredze tiek ietverta mācību kursos, bakalaura, maģistra un doktora darbos. Institūts aktīvi piedalās LU mācību procesā – lai topošajiem speciālistiem sniegtu zināšanas matemātikā, kā arī kvalifikāciju datoru izmantošanā un lai nodrošinātu papildu darbaspēku un jaunu kadru pieplūdi augošajai pētniecībai. Līdztekus ilggadēju docētāju – augsti kvalificētu speciālistu lasītajiem vispārējiem pamatkursiem daudzi darbinieki lasa ar saviem tiešajiem pētījumiem saistītus, regulāri papildinātus speciālkursus nākamo absolventu specializācijai atbilstoši darba tirgus pieprasījumam.

Gan institūts kopumā, gan daudzi tā darbinieki regulāri sniedz metodisku un pedagoģisku palīdzību Latvijas skolām matemātikas, skaitļošanas tehnikas un informātikas pamatu apguvē.

5. LU MII ir sekmējis zināšanu pārnesei ar konsultatīvo darbu un zinātnisko ekspertīzi, LU MII darbinieku personīgo darbu dažādās Latvijas un ārvalstu firmās.

Zinātnes politikas nosacījums ir attīstīt zinātnes un industrijas ciešāku integrāciju, tomēr pašreizējie juridiskie rāmji to neveicina. Saskaņā ar Latvijas likumdošanu zinātniskā darbība ietver trīs komponentus: zinātni, pētniecību un inovācijas. Jauna pakalpojuma vai produkta izveide Zinātniskās darbības likuma izpratnē ir pēdējais posms zinātnieka darbā. Taču LU MII pieredze liecina un starptautiskā prakse plaši praktizē inovatīvu publisko pakalpojumu sniegšanu. Īpaši tas izplatīts medicīnā un zinātnes infrastruktūras izmantošanā. LU MII visus 50 gadus bez zinātniskās darbības ir sniedzis inovācijās balstītus publiskos pakalpojumus, uzskatot to par savu praktisko devumu.

LU MII sāka savu darbību ar tālaika lielaudas datora uztādīšanu, tam sekoja decentralizācijas posms ar personālajiem datoriem. Pašlaik ar personālajiem skaitļotājiem nepietiek – nepieciešamību pēc lielām skaitļošanas jaudām personālie datori ar tīkla starpniecību papildina no attālināti un decentralizēti izvietotiem lielaudas serveriem un datu centriem, ar GRID un mākoņdatošanas tehnoloģijām. Zinātnisko datu glabātava no misijas viedokļa spirālveidīgi atgriež LU MII pie pirmsākumiem – pie skaitļošanas resursu piegādes zinātnei un sabiedrībai. Tas no tehnoloģiju viedokļa. No zinātnes viedokļa gan matemātikā, gan datorzinātnēs problēmu neklūst mazāk, risināmie uzdevumi tagad tiek papildināti ar starpnozaru pētījumiem, kuri nav iedomājami bez datorisku devuma.

50th Anniversary of the Institute of Mathematics and Computer Science, University of Latvia

In November, 2009, the Institute of Mathematics and Computer Science, University of Latvia (IMCS UL), celebrated its 50th anniversary with a scientific conference «Mathematics and Computer Science After 50...» The work of the Institute is closely related to the development of mathematics and computer science in Latvia. Mathematical foundations of computer science, complex systems formal modeling languages and software development tools, graph theory and visual information processing, semantic web technologies, computational linguistics, bioinformatics, real time systems, mathematical modeling and theoretical problems of mathematical methods are major research branches where IMCS UL has achieved results of national, European, and worldwide importance and which are based on theoretical and applied research. IMCS UL is developing European research area infrastructure in Latvia and provides related public services.

Spēles ar ēteru

Anna PLATPĪRE

Scenogrāfija, vietas izvēle, fototehnika, montāža un apstrāde, krāsas un sajūtas – tas viss tika ņemts vērā, vērtējot radio NABA jau trešo gadu rīkoto fotokonkursu, šogad – par ētera tēmu. Kā jau ierasts, balvas saņēma pieci autori, bet pavisam 25 darbi piedalās izstādē, kas apceļo gan kino «Rīga», gan Latvijas mākslas un kultūras akadēmijas, bet pašās beigās atgriežas mājās – Latvijas Universitātes galvenajā ēkā.

Kā atzīst radio NABA direktors Madars Štramdiers, šoreiz darbi bijuši ļoti labi un žūrija lauzusi šķēpus gan aizstāvēt savu piecinieku, gan cīnoties par pārējiem izstādes dalībniekiem: «Darbi ir tādi paši kā nosaukumi: dažādi un interesanti, un tas nozīmē, ka radošais gars ir neizsīkstošs. Prieks, ka konkursā piedalās daudz studentu, un tas ir saprotams, jo radio NABA ir Latvijas Universitātes radio, un mēs rūpējamies par akadēmiskā potenciāla uzturēšanu un vairošanu. Šajā gadā žūrijai bija visgrūtāk izvēlēties piecus labākos autorus, jo darbi kļuš aizvien interesantāki un dažādāki. Visgrūtāk bija izvēlēties piecinieku. Rezultāts ir ļoti labs, paldies visiem.»

Galvenās balvas ieguva Elviss Jahmonts, Jānis Klimanovs, Lauris Nagliņš, Māris Grīnbergs un Marta Valujeva.

Jāņa Klimanova fotogrāfija «Visa dzimstība ir caur kokoniem. In The Box reinkarnācija» attēlo vairāku cilvēku ķermeņus, kas sasaistīti iekārti kokos un vējā šūpojas. Kā atzīst paši darba veicēji, fotogrāfija tapusi kā reklāmas materiāls grupai «In The Box», kas dzirdama arī radio NABA ēterā. Bet, lai panāktu nepieciešamo efektu, cilvēki tiešām ilgāku laiku bijuši iekārti kokā, kur ar galvu uz leju gaidījuši fotogrāfa talanta izpausmes. Tā tapusi melnbalta fotogrāfija. Tās noskaņa ir drīzāk baissa un biedējoša, jo, kā liecina arī nosaukums, cilvēki vairāk līdzinās savažotiem kukaiņu kokoniem, bet biedējošais,

Jānis Klimanovs, «Visa dzimstība ir caur kokoniem. In The Box reinkarnācija»

nokaltušais koks fonā, rudens debesis, izbradātais lauks kopā ar iekārto kokonu noslēgtajām sejas izteiksmēm drīzāk liek domāt par cilvēcības zušanu un katra cilvēka kļūšanu par dzīvnieku vai kukaini. Tajā pašā laikā darba nosaukums rosina domāt par atdzimšanu un pārejas laiku, kas nāks ar jaunu dzīvību.

Martas Valujevas darbs «Ēters» atklāj kādu sievieti, kas klīdzienā vai pārsteigumā pavērusi muti. Viņas mati brīvi krīt pār seju, aizsedzot vienu aci, bet otra acs ieplesta gaidās un it kā neziņā. Tā raugās uz roku, kas kā svešķermenis iekļauta fotogrāfijā, kura, šķiet, tikpat labi varētu būt portrets. Redzams ir tikai sievietes krūšutēls, bet fotogrāfija neslēpj, ka meitene ir kaila, kaklā pakārtais kuloniņš ir vienīgais apģērbs un varbūt arī aizsardzība. Tomēr kopumā fotogrāfija ir dinamiska, tajā jaušama saspēle gan starp fotogrāfu, gan starp sievieti un trešo cilvēku, par kura klātbūtni liecina kailā roka. Ir skaidrs, ka skatītājs nokļuvis vietā, kurā parasti varētu ielūkoties tikai pa atslēgas caurumu.

Uzvarētājs konkursā ir arī **Elviss Jahmonts**. Jaunais vīrietis, kas savulaik NABA ēterā vadījis raidījumu «Svešie», radio rīkotajā bilžu konkursā piedalās jau otro reizi. Viņa fotogrāfijā «Rīta ēterī» redzam no augšas fotografētu izlietni. Tā ir deformēta un šķiet arī aprūsējusi un nolietota. Tomēr ap to fotogrāfs savijis neskaitāmas krāsas un piepildījis ar noskaņām. Līdz ar to nolietotais bleķa gabals iegūst jaunu nozīmi: tā vairs nav tikai neīra izlietne kādas virtuves stūrī, tas ir objekts, kas ap sevi radījis vēsturi, piepildījis māju ar savu klātbūtni un kļuvis par vienu no stāstiem. Turklāt bildes nosaukums, kas liecina par rītu, izlietni asociē ne tik daudz ar māju kā tādu, drīzāk liek domāt par brokastīm, paģirām un par nākamās smagās vai vieglās dienas sākumu.

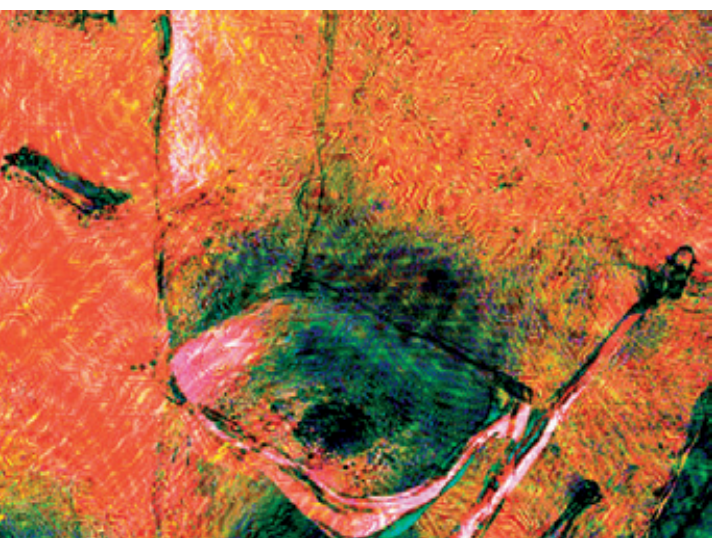
Marta Valujeva, «Ēters»

Lauris Nagliņš, «Mist»

Lauris Nagliņš piedalās konkursā ar darbu «Mist» jeb migla. Šī fotogrāfija stāsta par kādu rotaļu laukumu, aiz kura ceļas migla, bet slidkalniņa galā stāv jauns vīrietis sarkanmelni stripainā džemperī un kedās. Fotogrāfija liek domāt par skatuvi, situācija liekas inscenēta, un pat gaismu un ēnu saspēle nespēj radīt ticamību tam, ka gan žogs, kas iegrožo laukumu, gan migla, gan spocīgā krēslas vai rīta gaisma ir īsta. Tas vairāk līdzinās sapnim par bērnību, kurā pieaugušie meklē sevi bērnu.

Māra Grīnberga melnbaltajā fotogrāfijā «Ētera varā» noķerts moments, kad divi būdīgi vīrieši cīnās par šņabja pudeli. Nejauši uzmetot skatienu, šķiet, ka viņi laužas. Viņu sejas ir piemiegtas, acis koncentrējušās uz pudeli, un rokas iekrampējušās viena otrā. Bildē lasāma spriedze, tetovētās rokas ir saspringtas, un var tikai iztēloties skaņas un varbūt arī lamas, kas laužas no mutes abiem vīriem. Sociālais realisms šeit parādās pilnā spēkā. Uz nelielā galda, kur notiek visa darbība, ir tikai vīriešu rokas, šņabja pudele un *graņonka*, kā arī atvērta konservu bundža. Fotogrāfija rada ķermeniskas sajūtas par spriedzi, kas virmo gaisā, un par vēlmi drīzāk atstāt telpu, nevis piedalīties notiekošajā.

Elviss Jahmonts, «Rīta ēterī»

Neliels trūkums izstādē ir sajūta, ka daļa darbu nav radīti tieši fotokonkursam. Nepamet nojauta, ka plašais un brīvi interpretējama konkursa nosaukums «Ēters» ļāvis dažiem fotogrāfiem piemeklēt bildes no saviem krājumiem. Šķiet, ka par ēteru ir pieņemts jebkas.

Kā atzīst M. Štramdiers: «Ēters ir visplašāk interpretējamā tēma salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu tēmām – radio un raidījums. Tāpēc autoru radošais plūdums ir ļoti plašs un darbi atspoguļo to, cik dažāda ir izpratne par ēteru. Var manīt, kā dalībnieki mēģinājuši noturēties pie tēmas: no vienas puses, tas ir grūti, jo nosaukums tik plašs, no otras puses, gandrīz jebkas ir ēters, tāpēc it kā to nav grūti interpretēt.»

Fotoizstādes atklāšana ir tikai viens no pasākumiem, kuri kā jau katru gadu apvīj radio NABA jubileju. Šogad, svinot septiņus pastāvēšanas gadus, radio NABA atkal piedāvā saviem klausītājiem dažādus muzikālus pārsiteigumus.

Kopumā konkursā par ētera tēmu piedalījās 61 darbs. Iesniegtās fotogrāfijas vērtēja Aivars Purmāls (fotogrāfs, *fineart-print.lv* meisters), Baiba Tetere (Starptautiskās Fotogrāfijas Vasaras skolas organizatore, foto mākslas un izglītības projektu vadītāja), Kristaps Kalns (fotogrāfs), Katrīna Teivāne (žurnāla «Foto Kvartāls» pārstāve, radio NABA raidījumu vadītāja), Toms Grīnbergs (LU Preses centra fotogrāfs) un Madars Štramdiers.

Māris Grīnbergs, «Ētera varā»

Playing around with the airwaves

This is the third year radio NABA announced a photography contest and this time the theme was «Airwaves». This year's contest rallied dozens of participants which, according to the organizers, made it very hard to select the top five works, as this time they were of a remarkably high quality. The works were fascinating yet simple; photographers used a wide range of technological developments to their best advantage creating finely-crafted photographs depicting the exact harmony between colours and possibilities. Some works even managed to seize the moment echoing the sense of sound in their visual designs. The photography contest proved once again that radio is not just a sound media; it is the people who stand by it with their own personal desires, expectations and ideas about what radio is, who work there and how it is represented on the public level. The contest commenced the celebrations held in the honour of the University radio NABA 7th anniversary and were continued in other universities as well as music and entertainment events.

agriez pasauli!

JANVĀRIS

1 2 3
4 5 6 7 8 9 10
11 12 13 14 15 16 17
18 19 20 21 22 23 24
25 26 27 28 29 30 31

FEBRUĀRIS

1 2 3 4 5 6 7
8 9 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 21
22 23 24 25 26 27 28

MARTS

1 2 3 4 5 6 7
8 9 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 21
22 23 24 25 26 27 28
29 30 31

APRĪLIS

1 2 3 4
5 6 7 8 9 10 11
12 13 14 15 16 17 18
19 20 21 22 23 24 25
26 27 28 29 30

MAIJS

1 2
3 4 5 6 7 8 9
10 11 12 13 14 15 16
17 18 19 20 21 22 23
24 25 26 27 28 29 30
31

JŪNIJS

1 2 3 4 5 6
7 8 9 10 11 12 13
14 15 16 17 18 19 20
21 22 23 24 25 26 27
28 29 30

JŪLIJS

1 2 3 4
5 6 7 8 9 10 11
12 13 14 15 16 17 18
19 20 21 22 23 24 25
26 27 28 29 30 31

AUGUSTS

1
2 3 4 5 6 7 8
9 10 11 12 13 14 15
16 17 18 19 20 21 22
23 24 25 26 27 28 29
30 31

SEPTEMBRIS

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10 11 12
13 14 15 16 17 18 19
20 21 22 23 24 25 26
27 28 29 30

OKTOBRIS

1 2 3
4 5 6 7 8 9 10
11 12 13 14 15 16 17
18 19 20 21 22 23 24
25 26 27 28 29 30 31

NOVEMBRIS

1 2 3 4 5 6 7
8 9 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 21
22 23 24 25 26 27 28
29 30

DECEMBRIS

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10 11 12
13 14 15 16 17 18 19
20 21 22 23 24 25 26
27 28 29 30 31

Fotomonitorings LU Botāniskajā dārzā. Foto: Pētniecības projekta arhīvs

Gunta KALVĀNE,

LU Ģeogrāfijas doktora studiju programmas
3. kursa studente

**Jau gandrīz gadu Latvijā darbojas fotomonitorings –
viena no jaunākajām, arīdžan lētākajām, bet
efektīvākajām metodēm fenoloģisko novērojumu
veikšanā, metode, kas ļauj ik dienu fiksēt norises dabā.**

Klasiski fenoloģija tiek definēta kā prasme plaši aprakstīt augu un dzīvnieku dzīves ciklus, sastopamību visu gadu (koku lapu plaukšanas sākums, ziedēšanas sākums, lapu dzeltēšanas sākums, pirmās salnas, putnu migrācija, ledus iešana, pirmais taurenis) (1).

Fenoloģijas izpētes objekts ir sezonālās norises dabā, to atkārtotāšanās, dabas ritmi. Tās pirmsākumi meklējami pirmatnējā sabiedrībā, kad cilvēka eksistence bija cieši un neatrūjami saistīta ar dabas ritmiem. Gandrīz visu seno tautu gada un kalendāra iedalījums bija pieskaņots sezonas lauksaimniecības darbu kalendāram.

Fenoloģija kā zinātne attīstījās 18. gadsimtā, kad tika likti pamati fenoloģisko novērojumu tīkliem (K. Linnejs, Upsala, Zviedrija, 1748. gads), starptautiskajai sadarbībai, tika veikti pirmie ietekmējošo faktoru pētījumi (M. Reomīra ziņojums par labības sezonālās attīstības gaitu un tās atkarību no temperatūras, 1735. gads) (2).

Fenoloģiskie novērojumi sākotnēji tika izmantoti lauksaimniecības un mežsaimniecības vajadzībām, taču, ņemot vērā novērojumu rindu garumu, kā arī to ekoloģisko vērtību, novērojumi arvien biežāk tiek izmantoti globālo klimata tendenču novērtēšanā un prognozēšanā, t. i., klimata mainības pētījumos, jo tie ir tiešie dabas ritmu un pārmaiņu indikatori. Fenoloģijas nozīme 21. gadsimtā būtiski pieaug. To ir noteikusi sabiedrības lielā interese par klimata mainību. Pēc fenologu atzinumiem, fenoloģisko novērojumu analīze, iespējams, ir

«vienkāršākais un lētākais veids, kā pierādīt un pamatot klimata izmaiņas» (2).

Modernā fenoloģijas definīcija: interdisciplināra, t. i., starpnozaru zinātne, kas pēta dzīvās dabas parādību periodiskumu, savstarpējo saistību un atkarību no vides apstākļiem, ļauj izprast vielas un enerģijas apriti un bioģeoķīmiskos ciklus.

Fenoloģiskie novērojumi tiek izmantoti klimatoloģijā, bioloģijā, bioģeogrāfijā, ekoloģijā, dabas aizsardzībā, mežsaimniecībā, lauksaimniecībā, izglītībā un pat tādās nozarēs kā tūrisms (zelta rudens Siguldā) un medicīna (alerģiju izraisošo putekšņu laiks) u. c.

Pasaulē veiktie fenoloģiskie novērojumi, kā arī satelītdatu analīze rāda, ka fenoloģiskais pavasaris pasaulē vidēji iestājas astoņas dienas agrāk, protams, ar lielām reģionālām izmaiņām. Piemēram, pēdējos trīsdesmit gados Eiropas fenoloģiskajos dārzos pavasara fāzes vidēji iestājas 6,3 dienas agrāk, bet rudens fāzes 4,5 dienas vēlāk, augšanas sezona (periods no lapu plaukšanas līdz lapu dzeltēšanai) pagarinājusies par 10,8 dienām (3).

Latvijā fenoloģiskie novērojumi uzsākti 19. gs. 30. gados: Puzē – 1822. gadā, bet 1824. gadā – Lestē un Lubānā. Savukārt sistemātiski novērojumi visā Latvijas teritorijā uzsākti 1926. gadā (4), kad tika likti pamati brīvprātīgo novērotāju tīklam. Novērotāju skaits ar katru gadu gan samazinās, un ir nepieciešams novērojumu tīklu atjaunot un modernizēt, jo daļiem zinātniskā nozīme ir tikai ilgtermiņā.

Latvijas Universitātes pētniecības projekta 2008/ZP-122 «Fenoloģisko novērojumu tīkla attīstība un modernizācija Latvijā» (realizēts LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātē) laikā 2009. gadā tika uzsākta fenoloģisko novērojumu tīkla modernizācija – LU Botāniskajā dārzā 2009. gada 15. janvārī tika uzstādīta autonoma, digitāli programmējama fotokamera, kura fiksē attēlus katru minūti.

Attēli tiešsaistē no LU Botāniskā dārza pieejami adresē: <http://bot-kamera.lanet.lv>

Šā gada 1. martā LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes lauka stacionārā «Lodesmuiža» (Vecpiebalgas novads) tika uzstādīta otra fotokamera, kura fiksē attēlus trīs reizes dienā.

Uzņemtie digitālie attēli, analizējot attēlu krāsu spektrus, tiks izmantoti sezonālītātes pētījumos, kā arī pētīt dažādu lokālo faktoru ietekmi uz fenoloģisko fāžu iestāšanās laiku, piemēram, pirmais sniegs Rīgā šogad tika novērots 17. oktobrī, savukārt «Lodesmuižā» sešas dienas agrāk – 11. oktobrī. Digitālo attēlu analīze ļauj precīzāk noteikt konkrētas fenoloģiskās fāzes (piemēram, ievu ziedēšanas sākumu, kas Rīgā šogad bija vērojams 3. maijā, bet «Lodesmuižā» – 8. maijā) un izmaiņas attīstības procesos (piemēram, salnu ietekmi), novērtēt lapu aizņemto platību, veikt automātisku datu apstrādi un salīdzināšanu ilgā laika posmā. Baltijā līdzīgi pētījumi nav veikti.

Pētījumā piedalās LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes prof. Agrita Briede, Ģeogrāfijas doktora studiju programmas 3. kursa studente Gunta Kalvāne (izstrādā promocijas darbu «Ilgttermiņa bioklimatisko parametru izvērtējums Latvijā un tos ietekmējošie faktori»), Ģeoloģijas maģistra studiju programmas 1. kursa students Konrāds Popovs, LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes ležu pētījumu laboratorijas vadītājs Andis Kalvāns, Vides zinātnes bakalaura studiju programmas 3. kursa studente Evita Groza (izstrādā bakalaura darbu «Digitālo attēlu izmantošana fenoloģijā LU Botāniskā dārza piemērā»), Ģeogrāfijas bakalaura studiju programmas 3. kursa studente Māra Janaite (izstrādā bakalaura darbu «Bioklimatisko parametru reģionālais salīdzinājums»).

Pirmie pētījuma rezultāti tiks prezentēti LU 68. zinātniskajā konferencē.

1. **Lieth, H.** (1974) Purpose of a Phenology book. In: *Phenology and Seasonality Modeling*. Lieth, H. (ed). Springer – Verlag, New York, p. 3–15.
2. **Koch, E.** et al. (2006) Guidelines for plant phenological observations. COST 725 materiāls. Pieejams: http://topshare.wur.nl/publicfiles/73471_1_guidelines-ges-fin_2.pdf
3. **Menzel, A.** (2000) Trends in phenological phases in Europe between 1951 and 1996. *International Journal of Biometeorology*, 44, p. 76–81.
4. **Kawall, J. H.** (1866) Phänologische Beobachtungen. *Correspondenzblatt des Naturforschenden Vereins zu Riga*, S. 146–165.

Photomonitoring: innovative and modern approach to study seasonal change patterns

It has been almost a year since photomonitoring is being used in Latvia; it is one of the newest, cheapest, but also one of the most efficient methods of phenological observations. This method allows daily observation about processes in nature. The data from phenological observations as direct indicators of natural processes (leaf unfolding, beginning of flowering, autumn colouring) are used increasingly to study climate changes. On January 15, 2009 an autonomous camera that can be digitally programmed was set up to take minutely photographs in the UL Botanical Garden. It was done as a part of the UL research project carried out by the UL Faculty of Geography and Earth Sciences. The photographs are available also online: <http://bot-kamera.lanet.lv>. On March 1, 2009 a second camera was set up in a field stationary location «Lodesmuiža» and it takes photographs three times a day. The analysis of the colour spectrum from the resulting digital photographs will be used to study seasonality and the impacts various local factors have on the advancement of phenological phases. The analysis of the digital photographs helps to indicate particular phenological phases as well as detect any changes in the development process. It must be noted that this is the first research of the kind ever done in the Baltic States.

Fotomonitorings «Lodesmuižā» no 2009. gada 7. marta līdz 15. novembrim. Foto: Pētniecības projekta arhivs

Universitātes Futbola, Volejbola un Basketbola līgas – aktīvākajiem sportotājiem

Anna KONDRATOVIČA,
LU Sporta servisa centra sporta organizatore

Kā jau katram kārtīgam studentam – aktīva dzīvesveida piekritējam – zināms, Latvijas Universitātē darbojas struktūrvienība Sporta servisa centrs (SSC), kas risina pilnīgi visus ar sportu saistītos jautājumus Universitātē, sākot ar sporta bāzu piemeklēšanu un beidzot ar izlašu komplektēšanu. SSC tiešais pienākums ir rūpēties par to, lai iespēja sportot tiek dota ikvienam studentam, neņemot vērā viņa profesionālo līmeni. Uz nodarbibām galvenajos sporta veidos – basketbolā, futbolā, volejbolā – var nākt jebkāda līmeņa sportotāji, bet, lai vēl vairāk stimulētu sevi attīstīt, var pieteikties arī sacensībām. SSC piedāvā visa studiju gada garumā piedalīties iekšējo LU līgu basketbola, futbola un volejbola čempionātos.

LU Futbola līga

Futbols pasaulē ir sporta karalis, un arī Latvijā to spēlē visvairāk. Tas pēdējo gadu laikā iegūst aizvien lielāku popularitāti un tiecas pēc tā, lai kļūtu par sporta veidu Nr. 1.

Latvijas Universitātē futbols vislielākos panākumus guvis tālajā 1935. gadā, kad studentu komanda izcīnīja trešo vietu Latvijas meistarsacīkšu Virslīgā. Patlaban Latvijas Universitātes futbolisti ir aizsākuši

jaunu attīstības vilni. Latvijas Universitātē vairs nav tikai viena komanda, kas startē Latvijas čempionātā, bet ir izveidota iekšējā LU Futbola līga (LUFL).

LUFL šogad ir aizsākusies jau trešā sezona. 2009./2010. studiju gada sezonā dalībnieku skaits ir audzis, un LUFL startē 18 komandas – 10 komandas *Seria A* un 8 komandas *Seria B*.

Futbola līgā piedalās visvairāk studentu, un komandu sastāvā ir iekļauti visdažādāko tautību un valstu spēlētāji. Pārstāvētas tādas valstis kā Latvija, Krievija, Spānija, Francija, Beļģija, Portugāle, Čehija, Koreja, Vācija, Sudāna, Polija u. c. Vairākās komandās ir arī pa kādai daiļā dzimuma pārstāvei, kuras ir Latvijas valstsvienības spēlētājas.

Vairāk par LU futbolu, iespējām iesaistīties, rezultātiem, spēļu kalendāru, tabulām, rezultatīvākajiem spēlētājiem var lasīt mājaslapā www.lu.lv/sports/veidi/futbols.

Ģirts Mihelsons, Sporta servisa centra sporta organizators:

«Es esmu liels optimists, bet tik lielu atsaucību no studentiem pat es nebiju gaidījis. Ar sajūsmu skatos, ka studenti aizvien vairāk novērtē to, ko dod sports katras personības attīstībā, un sportošanai atvēl ievērojamu laiku. LU ir mūsdienīgi domājoši studenti, kuri būs spēcīgi profesionāļi. Esmu pārliecināts, ka tas ir tikai sākums. Es novēlu, lai mums visiem ir vēl lielāka piederības sajūta, jo no tā nav jābaidās. Mums ir jābūt lepniem par to, no kurienes mēs nākam un ko mēs pārstāvam. Latvijas Universitāte ir spēcīgs simbols, un ir liels gods būt par tās daļu.»

Visinternacionālākā LU Futbola līgas *Seria A* komanda «ET».

Fizmatu komanda, 2008./2009. gada LU Volejbola līgas uzvarētāji.

LU Volejbola līga

Volejbols jauktajām komandām Latvijas Universitātē ar katru gadu kļūst arvien populārāks. Šogad LU Volejbola līgā (LUVL) piedalās 15 komandas, un tas patiešām ir liels skaits.

Katru trešdienas vakaru plkst. 20.00 Grostonas ielā 6b vieglatlētikas manēžas volejbola laukumos norisinās spraigas LUVL pamatturnīra spēles, lai noskaidrotu, kuras astoņas labākās komandas pēc viena apla izspēles kvalificēsies ceturtdaļfinālam. Maijā notiks finālturnīrs, kurā noskaidrosim LUVL uzvarētājus.

No volejbolistiem, kas spēlē LUVL, tiek atlasīti labākie, kas varēs pārstāvēt LU dažādos starptautiskos turnīros. Prieks par to, ka aktīvi iesaistās jaunā volejbolistu paaudze, proti, pirmie kursi, kurus lieliski papildina nu jau vairākus gadus pieredzi krājušie vecāko kursu studenti. LUVL startē arī lieliskā LU mācībspēku komanda. Pagājušajā gadā tā ieguva godpilno otro vietu. Sīkāka informācija par LUVL atrodama LU mājaslapā: www.lu.lv/sports/veidi/volejbols.

Mārtiņš Cīvkors, Sporta servisa centra futbola treneris:

«LUVL organizēju jau otro gadu. Prieks par to, ka ar katru gadu palielinās volejbola interesentu loks, kas aktīvi piedalās

2009. gada LU Basketbola līgas čempioni.

Volejbola līgā un dažādos citos volejbola rīkotajos turnīros. Kā piemēru varu minēt nakts turnīru volejbolā. Līdz ar aktivitātes pieaugumu ir palielinājusies arī konkurence LU volejbolā. Atmosfēra volejbola laukumos, manuprāt, ir ļoti patīkama. Katru trešdienas vakaru LU studenti un mācībspēki var labi atpūsties vieglatlētikas manēžas volejbola laukumos, izbaudot uzvaras garšu, kā arī zaudējuma rūgtumu.»

LU Basketbola līga

Basketbols ir populārākais sporta veids Latvijas Universitātē, tādēļ LU piedāvā iespēju basketbolu spēlēt ne tikai profesionāliem izlasēs, profesionāla līmeņa sacensībās, bet arī amatieru līmeņa spēlētājiem LU iekšējā Basketbola līgā. LU Basketbola līga rit jau sesto gadu. Šīs līgas darbības principa pamatā ir sacensība starp fakultātēm un komandu «Mācībspēki». Tātad katrai fakultātei ir iespēja izveidot savu komandu un piedalīties čempionātā visa mācību gada garumā, bet maija beigās tiek noskaidroti uzvarētāji. Šī ir vienīgā iekšējā līga, kurā visus gadus ir piedalījusies «Mācībspēku» komanda, un tās rezultāti arī ir vieni no labākajiem. Šogad čempionātā piedalās 8 fakultāšu komandas un «Mācībspēki». Gadu gaitā ir izveidojošās gan favorītu, gan arī pastarīšu fakultātes, tomēr spēlētgrībēšana nav apstājusies nevienam, un cīņas pārsvarā ir azarta un prieka pilnas.

Anna Kondratoviča, Sporta servisa centra sporta organizatore:

«Šīs līgas organizēšanā darbojos trešo gadu, un mani priecē fakts, ka studentu atsaucība nemazinās, tas nozīmē, ka darbojamies pareizā virzienā. Kā jau katra mazā struktūrvienība pēdējos gadus cīnāmies ar finansiālajām problēmām, lai nodrošinātu līgas kvalitāti, bet pagaidām tas izdodas, jo liels atbalsts ir arī studenti, kuri atbalsta šīs piedāvātās sacensības, un bieži vien viņu idejas ļoti palīdz līgas organizēšanā. Gadu gaitā esam izveidojuši ļoti spēcīgu kodolu un savstarpējās attiecības ir tikai uzlabojušās, tādējādi varu apliecināt, ka šeit var ne tikai atnākt un uzspēlēt, bet gan ko vairāk – parunāt, satikt draugus, izteikt viedokli utt. Un tas viss ir viens liels pamatakmens studenta personības izaugsmei, tādēļ droši varu apgalvot, ka sports LU attīsta ne tikai fiziski, bet arī garīgi.»

Bez iekšējām līgu sacensībām šajā semestrī ļoti populāri ir kļuvuši nakts turnīri. Šie pasākumi norit galvenajos sporta veidos, arī florbolā. Nakts turnīri nav regulārs pasākums, tas notiek vidēji vienu vai divas reizes studiju semestrī. Arī šajos turnīros var piedalīties ikviens ar Universitāti saistīts cilvēks, Aicinām regulāri iepazīties ar jaunāko informāciju par sporta aktivitātēm mājaslapā www.lu.lv/sports.

For the Most Active Athletes of the University Football, Volleyball and Basketball Leagues

The Sports Centre (SC) functions within the University of Latvia and solves all the issues connected with sports at the university, starting from finding sports centres and ending with completion of teams. The direct responsibility of the SC is to provide each student with the opportunity to do sports, regardless of their professional level. Championships in the leading sports – basketball, football and volleyball – take place throughout the entire study year in the leagues of the University of Latvia. The popularity of the leagues has increased in recent years and both amateur and professional athletes participate in them. Interestingly, the football league teams are comprised of players from a wide range of nationalities and countries. Such countries as Latvia, Russia, Spain, France, Belgium, Portugal, the Czech Republic, Korea, Germany, Sudan, Poland, a.o. are represented. In its turn, a tradition of organizing night tournaments a couple of times a year, when the whole night is spent playing the favourite sports, has been established in the volleyball and basketball leagues.

Universitātes jubilejas gada noskaņās

Latvijas Universitāte, valsts lielākā augstskola un vienīgā klasiskā universitāte Latvijā, ir tikai gadu jaunāka par Latviju un 2009. gada 28. septembrī svinēja 90 gadu jubileju. Tas bija īpašs iemesls, lai uzrunātu *Alma Mater* rektoru, prorektoros un dekānus, aicinot izteikties un atbildēt uz dažiem jautājumiem, kas saistīti ar Universitāti.

Pabeidziet teikumu: «Latvijas Universitāte ir...»

LU rektors Mārcis Auziņš: «Latvijas Universitāte ir mana *Alma Mater*, mana mīlestība uz mūžu.»

LU mācību prorektors Juris Krūmiņš: «Latvijas Universitāte ir sasniegusi ilggadības sliekšni. Ir uzkrāta nozīmīga dzīves pieredze. Akadēmiskās tradīcijas, sabiedrības vajadzību apzināšana, sadarbība ar partneriem Latvijā un aiz tās robežām, inovatīvas pieejas visās LU pārstāvētajās nozarēs ir garantija, kas ļauj mums optimistiski raudzīties uz mūsu *Alma Mater* simtgadi un tālāko perspektīvu.»

LU zinātņu prorektors Indriķis Muižnieks: «Latvijas Universitāte ir mana *Alma Mater*, Latvijas prestižākā augstskola un nozīmīgākais zinātnes centrs.»

Teoloģijas fakultātes dekāns Ralfs Kokins: «Latvijas Universitāte ir labākā un nozīmīgākā augstskola Latvijā ar visplašāko nozaru spektru.»

Datorikas fakultātes dekāns Juris Borzovs: «Latvijas Universitāte ir mana Universitāte.»

Medicīnas fakultātes dekāne Ingrīda Rumba-Rozenfelde: «Latvijas Universitāte ir Latvijas augstākās izglītības simbols, lielākā, tradīcijām bagātākā un vienīgā klasiskā tipa augstākā mācību iestāde valstī, kas ieņem vienu no vadošajām

vietām arī starp Baltijas valstu augstākām izglītības iestādēm. LU ir akadēmisku un vispārcilvēcisku vērtību telpa, kurā tiek audzināti jaunie speciālisti, kam šīs vērtības būs jāīsteno dzīvē.»

Ekonomikas un vadības fakultātes dekāns Māris Purgailis: «Latvijas Universitāte ir labākā augstskola Latvijā!»

Vēstures un filozofijas fakultātes dekāns Gvido Straube: «Latvijas Universitāte ir vislabākā universitāte, kurā mācīties un strādāt ir gan gods, gan laime.»

Humanitāro zinātņu fakultātes dekāna p. i. Ausma Cimdīņa: «Latvijas Universitāte ir un būs spoža vadzvaigzne Latvijas zinātnes debesīs, garants Latvijas attīstībai, viens no visnozīmīgākajiem vārdiem daudzu Latvijas cilvēku dzīvē, arī manā.»

Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes dekāns Andris Kangro: «Latvijas Universitāte ir vadošā Latvijas universitāte.»

Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes dekāns Oļģerts Nikodemus: «Latvijas Universitāte ir ģeogrāfiska telpa, kurā dzimst idejas un atklājumi un kurā tiek dota iespēja sevi pilnveidot un izteikt jebkuram, kurš pieder *Alma Mater*.»

Sociālo zinātņu fakultātes dekāns Juris Rozenvāls: «Latvijas Universitāte ir vadošā Latvijas augstskola, kas vienīgā valstī spēj piedāvāt tik plašas humanitāro un sociālo studiju un pētniecības mijiedarbības iespējas.»

Juridiskās fakultātes dekāne Kristīne Strada-Rozenberga: «Latvijas Universitāte ir atpazīstamākā augstākās izglītības iestāde Latvijā ar bagātu vēsturi un tradīcijām. Universitāte, ar ko lepojames mēs un ar ko var lepoties mūsu valsts.»

Bioloģijas fakultātes dekāns Uldis Kondratovičs: «Latvijas Universitāte ir mūsu otrās, bet dažkārt arī pirmās mājas, kurās radām mājīgumu un drošības sajūtu visiem zinātniekiem.»

Ķīmijas fakultātes dekāns Jānis Švirksts: «Latvijas Universitāte ir dzīve, nevis tikai darba vai studiju vieta.»

Kāds ir Latvijas Universitātes students?

Mārcis Auziņš: «Pats studentiskākais students Latvijā – studēt gribošs, aktīvs gan mācībās, gan brīvajā laikā, gan Latvijas sabiedriski politiskajos procesos.»

Juris Krūmiņš: «LU students apzinās savu piederību lielākai Latvijas akadēmiskai saimei un atbildību, ko tā uzliek.»

Indriķis Muižnieks: «Veiksminieks, kam ir iespēja būt Universitātē, kas dod Latvijā plašākās studiju un zinātniskās darbības iespējas, lielāko akadēmisko brīvību, draudzīgu studiju vidi un daudzveidīgu sociālo atbalstu.»

Ralfs Kokins: «Gudrs, čakls, atbildīgs.»

Juris Borzovs: «Par LU studentu neņemot teikt, bet Darvīka fakultātes «vidējais» students par 80% ir vīrietis ar visu no šī fakta izrietošo.»

Ingrīda Rumba-Rozenfelde: «LU students ir zinošs, motivēts un mērķtiecīgs jauniešs/-e, kas izglītībā nesaskata tikai instrumentu labi atalgota darba iegūšanai, bet arī dzīvesveidu, iespēju nodzīvot piepildītu un interesantu dzīvi. LU absolvents ir Latvijas un savas augstskolas patriots, kas gatavs mācīties visu mūžu, sekot līdzi savas nozares izaugsmei un attīstībai, strādā savas valsts labā, lai mainītu un veidotu to labāku.»

Māris Purgailis: «Laimīgā kārtā nav vidēji statistiskais, bet daudzkrāsains!»

Gvido Straube: «Dažāds, var sastapt visu spektru, tomēr lielākā daļa ir ļoti labi studenti un jauki jauni cilvēki.»

Ausma Cimdiņa: «Šogad, šeit un tagad? Neticami labs, īsti studentisks. Zinātkārs, paškritisks, iedvesmojošs. Prātīgs un neprātīgs ar mēru.»

Andris Kangro: «Mūsu studenti ir vislabākie, viņi ir mūsu cerība un balsts nākotnē.»

Olģerts Nikodemus: «Latvijas Universitātes students ir mācībās, zinātnē un sadzīvē radoša personība.»

Juris Rozenvalds: «Studenti mēdz būt dažādi... Par labākajiem varu teikt – zinātkāri, prasīgi pret studiju kvalitāti un sociāli aktīvi.»

Kristīne Strada-Rozenberga: «LU students ir Latvijas sabiedrības daļa, tās attīstība un izmaiņas pilnā mērā atspoguļojošās studentos. Ir grūti raksturot visus LU studentus, pat vienas fakultātes studentus kā vienotu veselumu. Studenti kā visās augstskolās ir atšķirīgi – atšķirīgi atkarībā no izvēlētas studiju programmas, atšķirīgi ir vienā programmā studējošie. Kā jau visur, ir «labie» un ir «sliktie» studenti, ir cītīgie un ne tik cītīgie, zinošie un ne tik zinošie. Tāpēc var teikt, ka LU studenti ir dažādi, tikpat dažādi kā sabiedrība, kā mēs visi. Tikai šajā sabiedrības daļā spēcīgā un pozitīvā, iespējams, ir vairāk. Ja vēlamies uzsvērt labāko, kas ir lielā daļā Juridiskās fakultātes studentu, tad var teikt, ka viņi ir zināt un darboties kāri, atbildīgi, uz sasniegumiem tendēti un prot tos iegūt. Tie ir cilvēki, kas nākotnē būtiski ietekmēs valsts attīstību gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī, tie ir cilvēki, kas vadīs iestādes un procesus gan privātā, gan valsts sektorā.»

Uldis Kondratovičs: «LU students ir mūsu Dievs, kas arī visam pārējam personālam, galu galā visai sabiedrībai sirdī liek justies jauniem. Katram studentam novēlu vispirms būt Cilvēkam ar lielo burtu. Tad būs arī viss pārējais.»

Jānis Švirksts: «Lielākā daļa studentu izvēlēto jomu apgūst pietiekami godprātīgi, viņus saista pētnieciskais darbs, viņi ir pietiekami ambiciozi, zina, ko grib sasniegt, prot sadalīt savu laiku starp studijām un darbu (maģistranti), tomēr viņu prasības varētu būt augstākas.»

Kādi ir Latvijas Universitātes mācībspēki salīdzinājumā ar citu augstskolu kolēģiem?

Mārcis Auziņš: «Es domāju, ka Latvijas relatīvi nelielā akadēmiskā saime (apmēram 2000 cilvēku ar zinātniskajiem grādiem) kopumā ir raiba kā visa mūsu sabiedrība, bet tomēr tās kopīgais «vektors» ir vērsts uz dinamiku, uz starptautiski atzītu pētniecību, uz vēlmi būt par līdzvērtīgiem partneriem starptautiskajā akadēmiskajā vidē. Diezgan bieži mums tas izdodas.»

Juris Krūmiņš: «Apzināties, ka esam ne tikai Latvijas, bet daudz plašākas akadēmiskās saimes locekļi. Esam šīs saimes avangardā.»

Indriķis Muižnieks: «Labāki, jo patstāvīgāki, vairāk ieinteresēti zinātniskajā darbā un atsaucīgāki studentiem.»

Ralfs Kokins: «Apzinās savu piederību elitārai augstskolai. Zīmols «LU» nekādus komentārus neprasa.»

Juris Borzovs: «Domāju, ka vairums Latvijas spožāko zvaigžņu ir pie mums. Bet ne visas.»

Ingrīda Rumba-Rozenfelde: «LU docētāji ir ne tikai savas nozares profesionāļi, bet arī entuziasti, kas studentiem spēj dot ne vien konkrētas zināšanas, bet arī iedrošina jauniešus noticēt saviem spēkiem. LU mācībspēki ir demokrātiski un atvērti jaunajam, studiju procesa pamatā ir princips – studiju centrā ir students, tāpēc Medicīnas fakultātē mēs savus studentus uztveram un uzrunājam par kolēģiem.»

Māris Purgailis: «Sakarīgāki!»

Gvido Straube: «Vislabākie.»

Ausma Cimdiņa: «Varētu būt akadēmiskāki, zinātniskajam darbam vairāk nodevušies, prasīgāki un pašapzinīgāki.»

Andris Kangro: «LU docētājs ir varošs, rūdīts grūtībās, viņš rada, kritiski domā un analizē, kopumā vairāk zinātnē balstīts nekā citās augstskolās.»

Olģerts Nikodemus: «Ļoti grūti šādā veidā salīdzināt, jo jebkurš docētājs ir personība un jebkurš docētājs ir savas augstskolas patriots. Gudrākais nemeklēs pozitīvo, lai izceltos, bet meklēs kopējo, lai sadarbībā sasniegtu jaunus virsotnes.»

Juris Rozenvalds: «Labi un ne tik labi docētāji ir katrā augstskolā. Latvijas Universitāte kopumā ir tikusi tālāk par citām Latvijas augstskolām, sasaistot studijas, pētniecību un mīļdarbību ar sabiedrību. Spēja efektīvi darboties šo jomu sadūrā arī ir Latvijas Universitātes labāko docētāju iezīme.»

Kristīne Strada-Rozenberga: «Tāpat kā nav viena LU studenta, nav arī viena LU docētāja. Arī tie ir dažādi. Tomēr, raksturojot docētāju kopumu, vismaz sociālajās un humanitārajās zinātnēs, no citu augstskolu docētājiem tos atšķir lielāka atpazīstamība un respektējamība. Tieši LU docētāji daudzārt ir tie, ar ko sabiedrība asociē kādu izpētes jomu. Mūsu pasniedzējus sabiedrība atpazīst labāk, viņi ir atzīti speciālisti, kuru viedokli ieklausās un ko respektē. Tiesību zinātnē ir viens no spilgtākajiem piemēriem, kā LU pasniedzēju veikums tiek izmantots ne tikai LU, bet arī citās izglītības un prakses iestādēs. Tēlaini izsakoties, LU Juridiskās fakultātes pasniedzēji kļuvuši par tādiem kā «neklātienēs» pasniedzējiem visās Latvijas augstākās izglītības iestādēs, kur apgūt tiesību zinātņu kursu, jo tieši viņu sarakstītās grāmatas vairumā gadījumu ir galvenais izziņas avots. Tieši tas pats attiecināms arī uz juridisko praksi. Tādējādi var atzīt, ka mūsu docētājs ir ārkārtīgi ietekmīgs, jo viņam ir zināšanas, kas blakus citiem varas avotiem ir tikpat un bieži pat vairāk nozīmīgas.»

Uldis Kondratovičs: «LU docētājs noteikti ir lepns par to, ka ir LU docētājs. LU docētājs ir mūsu Alma Mater patriots.»

Jānis Švirksts: «Manuprāt, būtisku atšķirību nav.»

LATVIJAS UNIVERSITĀTES
FONDS

Laine VOSE,
LU Fonda
komunikāciju speciāliste

Šo gadu par izdošanās
un savu mērķu
piepildīšanās gadu var
saukt 146 LU Fonda
2009./2010. akadēmiskā
gada stipendiāti, kuri,
pateicoties mecenātu
atbalstam, saņem
stipendijas. To kopējā
vērtība – 241 375 latī.

Par laimīgākiem studentiem — LU Fonda stipendiātiem

«Ir patiesi gandarījums, ka laikā, kad valsts finansējums augstākajai izglītībai samazināts, LU Fonda mecenāti no visas pasaules veic ilgtermiņa investīcijas Latvijas labklājības atveseļošanā, atbalstot izcilus un aktīvus studentus arī šogad,» uzsvē LU Fonda direktore Laila Kundziņa.

LU Fonda stipendijas piešķirtas četrās stipendiju programmās – stipendija «Ceļamaize», K. Morberga stipendija, Jauno pētnieku stipendijas, Korporāciju un akadēmisko mūža organizāciju stipendijas.

90 «Ceļamaizes» stipendijas pasniegtas LU 90 gadu jubilejas svinīgajā Senāta sēdē 28. septembrī. Citas stipendijas, klātesot mecenātiem, pasniegtas īpašā stipendiātu sumināšanas sarīkojumā 12. novembrī. Visi stipendiāti dāvanā saņēma Austrālijas latviešu apvienības «Timmermanis un Vējiņš» grāmatu «Latvija likteņa gaitās 1918–1991» un zibatmiņu.

Stipendija «Ceļamaize»

Sociālās stipendijas «Ceļamaize» 90 stipendiāti ir īpaši, jo stipendiju ieguvuši LU 90. jubilejas gadā: Anita Abarenkova, Dina Afanasjeva, Anna Akmene, Nika Aleksejeva, Ilva Avotiņa, Eduards Baķis, Ieva Balode, Baiba Berķe, Daila Brizga, Romāns

Čaplinskis, Santa Dakule, Guna Dancīte, Elīna Dindendorfa, Ieva Doze, Agnese Dravniece, Alīna Dukāte, Guna Eņģele, Elīna Fjodorova, Kristīne Gailīte, Edgars Grinbergs, Ieva Gulbe, Sarmīte Gžibovska, Iluta Gīle, Zane Ieviņa, Karlīna Irbīte, Maruta Jankēvica, Baiba Jonāne, Laura Jurka, Dita Kalniņa, Kristaps Kaņeps, Agnese Kapace, Ēriks Kažus, Iluta Klovāne, Zane Koha, Līga Kozlova, Kitija Krogzeme, Baiba Krūmiņa, Kristaps Kuciņš, Arina Kudrjavceva, Lauma Kupča, Māra Ķirse, Madara Ķirša, Zane Laure, Mārtiņš Līdācis, Reinis Liepa, Laila Linuža, Vēsma Lūsīte, Kristīne Markus, Laura Martinova, Artūrs Māss, Vitālijs Mikejevičs, Anda Miščenko, Inta Mišina, Roberts Osītis, Inga Ozoliņa, Krista Ozoliņa, Artis Ozoliņš, Jānis Ozols, Viktorija Paraščina, Ginta Pavlova, Zane Pērkone, Laila Pliena, Kristīne Plūmīte, Aleksandrs Potaičuks, Dace Puncule, Kristīna Putinceva, Dace Raudive, Toms Rēķis, Santa Roķe, Liene Romane, Kaspars Salenieks, Zane Samsone, Linda Širmā, Kristīne Šķuča, Igors Sorokins, Baiba Stafecka, Laima Šablinska, Zane Šinauska, Stella Tarvida, Zane Treinovska, Kristīne Trūpa, Dace Utināne, Matīss Veigurs, Ainārs Verbickis, Elīna Vilde, Raivis Vītols, Marika Voronova, Guna Začeste, Elīna Elisa Zālīte, Madara Zute.

Kristapa Morberga stipendija

Kristaps Morbergs

Kristaps Morbergs (1844–1928) ir ievērojamākais LU mecenāts. Kopš 2001. gada, kad atjaunota tradīcija izmaksāt K. Morberga stipendijas, piešķirtas 475 stipendijas.

K. Morberga stipendiju ieguvuši 22 studenti no trim augstskolām – 16 LU studenti (Unda Avota, Arnita Grigāne, Dainis Kaldre, Mārtiņš Laizāns, Kristina Papule, Ilona Pastore, Mārtiņš Slišāns, Sergejs Spitāns, Darja Svirina, Jevgeņijs Tjutrins, Sabīne Trēde, Anete Ugaīne, Jana Vasile, Kristīne Vībāne, Romāns Viķis, Mikus Žagata), pieci Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) studenti (Arnita Ārmane, Līva Dzene, Baiba Grāpēna, Laura Laudere, Artjoms Samsonovs) un Latvijas Lauksaimniecības universitātes (LLU) studente Gundega Kleina.

Jauno pētnieku stipendijas

piešķir, lai veicinātu pētījumus konkrētā zinātņu sfērā.

Ernests Felsbergs

Guntis Bērziņš

Ernesta Felsberga piemiņas stipendija

1999. gadā iedibināja LU rektora prof. E. Felsberga mazdēls Guntis Bērziņš, tās mērķis ir atbalstīt spējīgus un centīgus LU humanitāro zinātņu studentus. To ieguvuši Staņislavs Šeiko un Evelīna Zilgave.

Modris Gulbis

Modra K. Gulbja piemiņas stipendija veltīta LU mācību spēka un mācītāja Dr. Modra K. Gulbja piemiņai. Stipendija nodibināta, lai atbalstītu LU Teoloģijas fakultātes studentus. To ieguvusi Amanda Balode.

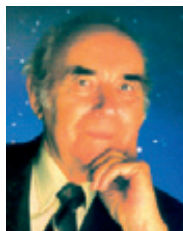

Ceronis Bilmanis

Alfrēda Bīlmaņa piemiņas stipendija veltīta Latvijas brīvvalsts politiskā un diplomātiskā darbinieka Dr. Alfrēda Bīlmaņa piemiņai, to finansē mecenāts Ceronis Bilmanis. Stipendijas mērķis ir veicināt interesi par analītisko žurnālistiku. To saņem Inese Grumolte un Ainārs Sauka.

Cietvielu fizikas pētniecības stipendija izveidota, pateicoties A/S «Sidrabe» un SIA «GroGlass» finansējumam, lai atbalstītu studentus, kas padziļināti studē cietvielu fiziku. A/S «Sidrabe» stipendiju jau otro gadu ieguvis Pāvels Nazarovs, un SIA «GroGlass» stipendiju – Edgars Nitišs.

Farmācijas stipendiju iedibināja A/S «Sentor Farm Aptiekas», lai atbalstītu studentus, kas padziļināti studē farmācijas zinības. Tās ieguvēji ir Reinis Švarcbahs, Jānis Kurlovičs, Uģis Bērs.

Kārlis Kaufmanis

Kārļa Kaufmaņa piemiņas stipendija

nosaukta vecākā latviešu astronoma Kārļa Kaufmaņa (1910–2003) vārdā, kurš LU testamentāri novēlējis USD 100 000, lai veicinātu astronomijas attīstību Latvijā. Stipendijas ieguvēja otro gadu pēc kārtas ir Aija Laure.

Nippona stipendiju piešķir humanitāro un sociālo zinātņu maģistrantiem un doktorantiem, lai attīstītu nākotnes līderus. To ieguvuši Agate Zaķe, Aija van der Steina, Artūrs Tomsons, Irēna Kalniņa, Kristīne Ante, Olga Terehova, Rūdolfs Brūzis, Toms Ķikuts, Valts Apinis.

Korporāciju un akadēmisko mūža organizāciju stipendijas

iedibinātas, lai atbalstītu studentu vai studenšu korporācijas biedrus.

Roberts Rūsis

Armīna Rūša piemiņas stipendija veltīta Dr. Armīna Rūša, kas bija izcils advokāts un mācību spēks, un viņa dēla Armīna I. Rūša piemiņai. Stipendija nodibināta, lai popularizētu studentu un studenšu korporāciju akadēmisko vienotību. To tēva un brāļa gaišai piemiņai izveidojis mecenāts Roberts Rūsis.

Šogad stipendijas saņem 12 studenti – astoņi LU studenti (Dīta Lapiņa, Laima Matuzāle, Gatis Ošs, Inese Pelnēna, Līga Roze, Dina Sarceviča, Digne Ūdre, Linda Vecgaile), divi Rīgas Stradiņa universitātes studenti (Pēteris Ligērs, Māris Saba), kā arī RTU studente Aiga Pabērza un LLU students Andrejs Jeršovs.

Studentu korporācijas «Lettonia» stipendiju piešķir šās korporācijas biedriem, to ieguvis Arvils Zeltiņš.

Jānis un Aina Vējiņi

Vējiņu ģimenes finansēto stipendiju piešķir korporāciju biedriem, dodot priekšroku studentu korporācijas «Gersicania» biedriem, to ieguvis Jānis Arājs.

Informācija par LU Fondu, stipendijām, mecenātiem un aktivitātēm: www.fonds.lv

About happier students – receivers of the UL Foundation scholarships

This is the year of success and fulfilment of the goals for those 146 students who got awarded the UL Foundation scholarships which, thanks to the benefactors, amount to LVL 241 375 in total. The UL Foundation scholarships are awarded in four programmes – K.Morbergs Scholarships, Scholarships for Young Researchers, Corporation and Academic Lifelong Organization Scholarships and «Ceļmaize». 90 «Ceļmaize» scholarships were awarded in the ceremonial meeting of the Senate held on September 28, 2009, dedicated to the University of Latvia 90th anniversary. The rest of the scholarships were awarded in a special ceremony, on November 12, held in the honour of the scholarship winners.

Latvijas Universitātes suvenīri

Apskatīt un iegādies var kioskā, Raiņa bulvārī 19
vai www.lu.lv

Jubilejas 1 lata monēta (sudrabs)

Ls 23,00

Krūze

Ls 5,50

Glāze

Ls 5,97

Pildspalvu komplekts

Ls 38,65

Pildspalvu komplekts

Ls 15,80

Pildspalva

Ls 1,50

Pildspalva

Ls 1,40

Atstarotājs

Ls 1,76

Zimulis

Ls 0,45

Polietilēna maisiņš

Ls 0,23

Lineāls

Ls 0,80

Nozīmīte

Ls 0,85

T-krekls

Ls 7,00

Polo krekls

Ls 10,00

Skolotāju istabā: «Iespējamā misija — 2»

Kitija BALCARE

Laikā, kad izglītība ir viena no jomām, kuras ir ekonomiskās krīzes radīto ieroču mērķis, savu darbu aktīvi turpina pirms gada aizsāktais projekts «Iespējamā misija». Nu jau ir sapulcināts otrais sasaukums. Tajā par skolotājiem un līderiem ir uzdrošinājušies tapt arī seši jaunieši, kuri ir vai ir bijuši Latvijas Universitātes studenti. Daži no viņiem dalās atmiņās par savu skolas laiku un pārdomās par to, kas ir svarīgākais darbā ar skolēniem un izglītībā kopumā.

Aleksandrs Vorobjovs (Latvijas Universitātes Fizikas un matemātikas fakultāte, Matemātikas bakalaura programma, 2009.), fizikas un matemātikas skolotājs Rīgas Mūzikas internātskolā:

«Skolas laiks bija ārkārtīgi spilgts. Bija reiz gadījums ar angļu valodas skolotāju – tiem laikiem neparasti mūsdienīgu, atraktīvu un zinošu sievieti. Viņa izlēma, ko mūsu klase darīs angļu valodas stundā, vadoties pēc šāda principa: tie, kas parasti neko nedara, pildīs gramatikas uzdevumus, bet «gudriši» varēs skatīties filmu. Biju pie tās grupas, kam bija paredzēts kino seanss. Taču tā vietā, lai ietu graužt popkornu, ne pa jokam satrakojos, jo kā tad tā – dalīt skolēnus pēc viņu pagātnes kļūdām? Ar šādu pieeju skolotāja nokauj skolēnu vēlmi sevi parādīt citā gaismā. Pamatīgi par šiem aspektiem izstrīdējos ar skolotāju. Un paliku gramatikas risinātāju rindās...

Milzum liela daļa skolēnu neredz «pozitīvos stāstus», kad cilvēks, kurš ieguvis labu izglītību, ir cītīgi krājis zināšanas, tiek pie labāk atalgota darba nekā slinķis, kurš bērnībā slaištījies apkārt. Vairākums skolēnu redz, ka viņu radnieki, pieaugušie draugi, kuriem ir gana laba izglītība, patlaban ir bez darba, sūdzas par sociālo neaizsargātību no valsts puses, kura tajā pašā laikā ir ļoti kāra uz nodokļu sloga palielināšanu. Katastrofāli trūkst labo piemēru.»

Daiga Blāķe (Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte, Ģeoloģijas bakalaura programma, 2009.), ģeogrāfijas un dabaszinību skolotāja Rīgas 74. vidusskolā:

«Notikums, ko atceros no skolas laikiem, visai tradicionāli ir saistīts ar kādu skolotāju, kurš mani iedrošināja un lika noticēt pašai sev. 12. klasē, kā jau daudziem skolēniem, arī man bija

jāraksta zinātniski pētnieciskais darbs. Biju izvēlējusies tēmu, kas šķita visai interesanta, tomēr ar rakstīšanu neveicās tik raiti, kā gribētos. Jāatzīst, ka mans mērķis bija darbu vienkārši nodot un aizstāvēt skolā, tāpēc arī īpaši necentos ar laicīgu tā pabeigšanu. Tomēr skolotājas bija pamanījušas, ka šeit ir potenciāls. Tāpēc vakarā pirms darba nodošanas termiņa, lai to varētu virzīt uz rajona konferenci, tiku nedaudz «apstrādāta» – iedrošināta.

Atceros, skolotāja vairākas reizes teica, ka es varu to izdarīt, un izklausījās diezgan pārliecināta par saviem vārdiem. Pēc šīm pārrunām darbs nākamajā rītā bija gatavs nodošanai, biju pielikusi pamatīgas pūles, lai to paveiktu, tomēr rezultāts izrādījās ļoti iepriecinošs. Ar zinātniski pētniecisko darbu tiklu izvirzīta uz valsts konferenci, kur ieguva godalgoto 2. vietu. Šis gadījums man lika noticēt saviem spēkiem, jutos lepna par sevi. Tomēr, ja nebūtu skolotājas, kas mani iedrošināja, droši vien tā arī nekad neuzzinātu, uz ko esmu spējīga...

Skolotājam jābūt vienam no klases – palīgam, atbalstam, nevis soģim. Kontaktu ar skolēniem var atrast dažādi, piemēram, parādot, ka tev ir svarīgas un interesantas lietas, kas ir nozīmīgas viņiem. Tā ir lielāka iespēja, ka skolēniem svarīgs liksies arī tas, ko skolotājs viņam stāsta vai prasa. Svarīgi ir mācību priekšmetu sasaistīt ar skolēnu pieredzi un viņu dzīvi, lai tas, ko viņi mācās, šķistu interesantāks. Tomēr pati svarīgākā lieta darbā ar skolēniem ir optimisms, dzīvesprieks un milzīga pacietība.»

Gatis Narvaišs (Latvijas Universitātes Fizikas un matemātikas fakultāte, Fizikas bakalaura programma, 2009.), matemātikas un fizikas skolotājs Dobeles Valsts ģimnāzijā:

«Atmiņā atausa kāds notikums, redzot skolā līdzīgas lietas, kas lika pamatīgi aizdomāties. Mēs, puīši, pa starpbrīžiem mēdzām izkauties, ko gan vairāk varētu saukt par cīņiņu. Tur nebija pilnīgi nekāda naida, vienkārši vajadzēja izlikt spēkus, lai pēc tam stundās varētu nosēdēt. Un tā mēs cits pret citu izlikām savu spēku, laužāmies, centāmies nolikt pie zemes un tad, kad noskanēja zvans uz stundu, pasmējāmies, paspīdām roku un gājām atkal klasē, un mācījāmies.

Tagad pats svarīgākais darbā ar skolēniem ir pateikts Gustavo dziesmā «Mūsu soļi», jo vārdi māca, bet vienmēr bij' zināms, ka piemēri aizrauj... Skolēnus ļoti nepieciešams aizraut ar priekšmetu, skolēniem ir svarīgi pašiem izveidot, izmēģināt, runāt, stāstīt, eksperimentēt un mazāk lasīt grāmatā vai klausīties un pierakstīt skolotāja runu. Neapšaubāmi, nepieciešami arī azartiski un aizrautīgi skolotāji, pozitīvu cilvēku attiecību piemēri, problēmsituāciju risināšanas piemēri, ar piemēriem jā māca viss, kas notiek skolā, bet nav ierakstīts mācību grāmatā. Mūsdienās bieži rodas jaunas profesijas, darbinieki maina savas profesionālās sfēras un darbavietas, līdz ar to izglītībai jābūt elastīgai un jā māca būt elastīgiem.»

Pāvels Nazarovs (Latvijas Universitātes Fizikas un matemātikas fakultāte, Fizikas bakalaura programma, 2008.; pašlaik studē maģistrantūrā), fizikas skolotājs Rīgas Ostvalda vidusskolā:

«Savādi, bet no pamatskolas es gandrīz neko neatceros. Visas skolas laika atmiņas saistītas ar vidusskolu. Taču literatūras nodarbības pamatskolā, šķiet, palikušas atmiņā uz visu mūžu. Tās mums vadīja skolas direktors, un mēs šajā ziņā bijām vienīgā tāda klase skolā. Īstenībā pat par literatūras stundām tās nevar nosaukt. Drīzāk tas bija literatūrkritikas pulciņš. Nodarbību laikā valdīja īpaša neformāla gaisotne. Pasniedzējs tikai vadīja diskusiju, bet savas domas brīvi paust varēja un tika aicināts ikviens. Iespējams, tas bija iemesls skolēnu nepieredzēti lielai aizrautībai ar šo priekšmetu. Stundas nebija līdzīgas cita citai. Mēs diskutējām, bija patstāvīgie uzdevumi, mācījāmies labāk un ātrāk iegaumēt dzejoļus, kopā dziedājām. Dažreiz skolotājs neprasiņa no skolēna mājas uzdevumu, bet vaicāja:

«Cik, tavuprāt, tu esi pelnījis par mājasdarba izpildi?» un lika to atzīmi, ko skolēns nosauca. Protams, ne vienmēr varēja tik viegli iegūt atzīmi, vajadzēja arī pierādīt, ka esi to pelnījis. Tas bija ļoti interesanti, jo tev vajadzēja būt godīgam un bija jāprot objektīvi sevi novērtēt, kas ir diezgan reta prasme.

Vispār jebkurā jomā ir grūti nodalīt kādu «vissvarīgāko» daļu. Ja mašīnai noņemsi riteni, tad tālu neaizbrauksi. Ja novāksi dzinēju, tad nevarēsi sākt kustību. Bez stūres brauksi, bet līdz pirmajam pagriezienam. Jebkurš process vai sistēma prasa vairākus balstpunktus, mehānismus.

Izglītības sistēma ir jāpielāgo skolēnu interesēm. Skaidrs, ka formālā izglītība nav tik elastīga, lai katru minūti adaptētos skolēnu pieprasījumam. Bet to ir iespējams izdarīt noteiktos rāmjos, un uz to vajadzētu virzīties. Ir jādod skolēniem iespēja saprast, ka skolā primārie ir viņi, nevis skolotāji, kā arī to, ka skolotāji iet uz skolu, jo tur ir skolēni, nevis skolēni negrib iet uz skolu, jo tur ir skolotāji un stundas.»

Zane Oliņa, programmas «Iespējamā misija» direktore:

«Man liels prieks par programmas pirmo iesaukumu, kas skolā strādā jau otro gadu. Katram no viņiem ir savi veiksmes stāsti par reālu ietekmi uz bērniem. «Iespējamās misijas» mērķis ir panākt, lai katram bērnam Latvijā būtu labs skolotājs.

Otrajā iesaukuma programmā pieteicās gandrīz trīs reizes vairāk pretendentu nekā pirmajā gadā. Atlases procesā esam satikuši fantastiskus jauniešus ar daudzveidīgu dzīves pieredzi, kurus interesē darbs skolā un iespēja strādāt darbu ar palielo ietekmi, kur katra diena nes jaunus izaicinājumus un izaugsmes iespējas.

Līdzīgi kā pagājušajā gadā, programmā pieteicās motivēti sabiedriski aktīvi profesionāļi ar labiem akadēmiskiem sasniegumiem. Daudziem bijusi iespēja vismaz semestri mācīties ārzemēs un gūt citu mācīšanās pieredzi, citi jau strādājuši kādā uzņēmumā, vēl citi aktīvi darbojušies augstskolu pašpārvaldē. Spēcīgas zināšanas savā jomā un ārpuskolas pieredze ir ļoti būtiskas, lai programmas dalībniekiem būtu, ko dot skolēniem. Daudziem kandidātiem bija konkrētas idejas, ko viņi vēlas paveikt skolā.

Skolas ir apmierinātas ar mūsu jauna skolotājiem un novērtē viņu spēju aizraut skolēnus un vēlmi aktīvi piedalīties skolas dzīvē. Dalībnieki īpaši strādā, lai rosinātu skolēnus pašus uzņemties atbildību par darba rezultātu, kas viņiem

būs tik ļoti nepieciešams tālākajā dzīvē, – prasmi patstāvīgi mācīties, organizēt savu darbu, meklēt palīdzību.

Tas sākas it kā ar sīkumiem – kā tikt pie plastilīna vizuālās mākslas stundā, ja aizmirsi to paņemt līdzi, līdz apziņai, ka iepriekšējā diena pirms pārbaudes darba nav labākais un vienīgais laiks, kad iet uz konsultācijām pie skolotāja. Arvien paplašinās mūsu atbalstītāju – Latvijas uzņēmēju – loks. Paldies Latvijas Universitātei par atbalstu, īstenojot «Iespējamās misijas» dalībnieku mācības. Ar lielu nepacietību gaidām pieņemšanu trešajam iesaukumam, lai vēl vairāk skolēniem visā Latvijā būtu jauni, talantīgi un enerģiski skolotāji.»

Inside Teachers' Room: Mission Possible – 2

At the time when education is among the spheres targeted by the economic crisis, the project «Mission Possible», which was launched last year, is actively continuing its work. The aim is to attract new and talented university students and graduates to join the ranks of teachers in comprehensive schools. This is already second year the project is implemented and six present or former students of the University of Latvia have ventured to become school teachers or leaders. Some of them share their memories about the time spent at the schools and their reflections about what is the most important when working with pupils and in education in general.

Foto: f64 foto aģentūra

Svarīgākie notikumi Latvijas Universitātē

27.08.

LU studenti labo divus Latvijas rekordus vieglatlētikā

Vasaras sezonā ar mainīgām sekmēm startēja vairāki LU vieglatlāti. Pasaules universitāde Belgradā ļoti veiksmīgi starti izdevās LU Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes studentiem Aigai Grabustei un Dmitrijam Jurkevičam, kuri laboja Latvijas rekordus. Dmitrijs Jurkevičs «Bigbank» «Zelta līgas» vieglatlētikas sacensībās Tallinā sasniegta jaunu Latvijas rekordu 1500 metru distancē, finišējams pēc trim minūtēm un 39,69 sekundēm, gandrīz par sekundi labojot iepriekšējo Latvijas rekordu (1 : 40,68). Jūlija otrajā nedēļā Kauņā pasaules U-23 čempionātā Aiga Grabuste laboja Latvijas rekordu septiņcīņā, kas tagad ir 6396 p.

06.09.

«Aristotelis» ieskandina jauno studiju gadu

6. septembrī tika rīkoti tradicionālie Latvijas Universitātes Jauno studentu svētki «Aristotelis», lai dotu iespēju jaunajiem LU studentiem kopīgi iesākt studiju dzīvi, iepazīties ar studiju biedriem un Universitātes vadību. Svinīgajā pasākumā Doma laukumā bija pulcējušies visu LU fakultāšu pirmā kursa studenti. Pēc pasākuma svinīgās daļas studenti devās lāpu gājienā no Doma laukuma pa Vecrīgas ielām uz Alma Mater. Vakara turpinājumā Universitātes galvenajā ēkā norisinājās izklaidējošā daļa ar muzikāliem pārsteigumiem. Jauno studentu svētki šogad notika 43. reizi, un tos rīkoja LU Studentu padome.

13.09.

Radio NABA trokšņo «Baltajā naktī 2009»

Naktī uz 13. septembri mūsdienas kultūras foruma «Baltā naktis

2009» laikā Latvijas Universitātes radio NABA Rīgas Cirkā veidoja «Videogrāfiju IV – Space Textures III». Šis projekts idejiski turpināja iepriekšējo gadu «Baltās nakts» pasākumu «Videogrāfija». Koncertā piedalījās video un audio mākslinieki no Lielbritānijas, Ukrainas, Slovēnijas un Latvijas, un tajā akcentēti tādi mūzikas žanri kā *ambient*, *IDM*, *techno*, *dub*, *eksperimental* u. c. Pasākuma viesmākslinieki bija Seefee (Lielbritānija), Octex (Slovēnija) un Katerina Zavoloka (Ukraina). Latviju pārstāvēja tādi zināmi mākslinieki un projekti kā Woodpecker project, Selfish, Evgeniy Droomoff/ Sound Meccano/ Undine Balode, Dj Snobo, Vj Punte un Vj Wickiss.

28.09.

Latvijas Universitātei – 90

28. septembrī tika svinēta Latvijas Universitātes 90. gadadiena. Par godu nozīmīgajai gadskārtai jubilejas dienā un pirms tās LU norisinājās vairāki pasākumi. 24. septembrī LU mecenāta K. Morberga vasarnīcā Jūrmalā notika svinīgā pieņemšana pie LU rektora Mārcis Auziņa, kas vienkopus pulcēja LU mecenātus un atbalstītājus. Zinātnieku naktī 25. septembrī LU Botāniskajā dārzā notika dzīvais eksperiments «Magdeburgas puslodes», kurā tika demonstrēts viens no vācu fizika un izgudrotāja Oto fon Gērikes savulaik veiktajiem eksperimentiem. 26. septembrī norisinājās starptautiskā konference «University in a Small Country and Global World» («Universitāte mazā valstī un globālā pasaulē»). Jubilejas dienā notika ekumeniskais dievkalpojums Doma baznīcā, izstādes atklāšana LU Vēstures muzejā, grāmatas un LU vēstures interneta lapas www.vesture.lu.lv atvēršanas svētki, svinīgā LU Senāta sēde, kurā tika sveikts LU Goda biedrs – Valsts prezidents Valdis Zatlers, LU Goda doktori, emeritus profesori un citi, kā arī saules pulksteņa un Rīgas pirmā ģeodēziskā nullpunkta (1880–1882) piemiņas plāksnes atklāšana uz jumta platformas Raiņa bulv. 19. 28. septembra vakarā svētku koncertā Latvijas Nacionālajā operā LU darbiniekus un viesus priecēja arī LU pašdarbības kolektīvi. Īpašs bija Ulda Marhileviča muzikālais veltījums LU 90 gadu jubilejā – dziesma «Tālāk». Pusstundu pirms

koncerta pie Operas nama tika aizdegta LU svētku lāpa.

28.09.

«Pasaules lideru lasījumi» Latvijas Universitātē

28. septembrī lekciju ciklā «Pasaules lideru lasījumi» Latvijas Universitātes svinīgajā Senāta sēdē, kas bija veltīta Alma Mater 90 gadu jubilejai, ar lekciju «Managing Global Interdependency» («Kā pārvaldīt savstarpējo atkarību globālajā pasaulē») uzstājās Pasaules ekonomikas foruma Davosā (Šveicē) dibinātājs un izpilddirektors profesors Kļaus Švābs (Klaus Schwab). Tas bija pirmais lasījums Latvijas Valsts prezidenta Valda Zatlera aizsāktajā lekciju ciklā, kas tiek organizēts sadarbībā ar LU un kura mērķis ir iepazīstināt Latvijas akadēmisko saimi, inteliģenci, medijus un plašāku sabiedrību ar pasaulē zināmām personībām, kas visdažādākajās nozarēs un vēstures periodos devušas nozīmīgu ieguldījumu ne tikai savas valsts, bet arī pasaules un cilvēces attīstībā. Profesoram Kļausam Švābam par izciliem sasniegumiem ekonomikas un politikas zinātnē un par atbalstu, veicinot Latvijas valsts iesaistīšanos starptautiskajos procesos, Senāta sēdē tika pasniegts diploms par LU Goda doktora nosaukuma piešķiršanu.

28.09.

Izdota grāmata «Latvijas Universitāte 90 gados: Dzīve»

28. septembrī LU Vēstures muzejā notika grāmatas «Latvijas Universitāte 90 gados: Dzīve» un interneta portāla www.vesture.lu.lv svinīgā atklāšana. Grāmata un portāls tapis LU pētnieciskā projekta laikā. Tās autoru kolektīvs ir LU Sociālo zinātņu fakultātes komunikācijas zinātnes maģistranti, doktoranti un mācītspēki. Tā ir grāmata par LU attīstības gaitu 90 gadu laikā. Grāmatā pieminēti katrā desmitgadē zīmīgākie un augstskolas cilvēku dzīvē svarīgākie notikumi.

28.09.

Sumināti LU Fonda stipendijas «Ceļamaize» ieguvēji

28. septembrī svinīgajā Senāta sēdē LU Fonds sveica sociālās stipendijas «Ceļamaize 2009» ieguvējus – 90 Latvijas Universitātes 1. kursa studentus. Stipendijas kampaņa tika aizsākta 2009. gada februārī. Stipendijas apjoms ir Ls 1800 gadā, un tā dod iespēju studentam segt mācību maksu vai ikdienas tērpiņus, saņemot stipendiju katru mēnesi 10 akadēmisko mēnešu garumā. Stipendiātus sveica LU rektors Mārcis Auziņš un LU Fonda valdes priekšsēdētājs Ivars Lācis. LU Fonda direktore Laila Kundziņa uzsvēra: «Kampaņa «Ceļamaize 2009» ir izdevusies, pateicoties LU mecenātu, partneru, draugu un LU saimes solidaritātei.»

28.09.

Virtuālā izstāde par LU rektoriem

Lai iepazīstinātu ar Latvijas Universitātes rektoru dzīvi, zinātnisko un sabiedrisko darbību, LU Bibliotēka veido digitālo kolekciju «LU rektori». Viena no šīs kolekcijas izstādēm veltīta Universitātes rektoram, izglītības un valsts darbiniekam, vēsturniekam Augustam Tentelim (1876–1942). Virtuālajā izstādē «Augusts Tentelis» var iepazīties ar LU rektora A. Tenteļa biogrāfiju, publikācijām, arhīva materiāliem un zinātnieku viedokli par viņu. Profesors A. Tentelis bija LU rektors no 1925. līdz 1927. gadam un no 1929. līdz 1931. gadam.

30.09.

Izdevums par LU aspirantiem un doktorantiem

LU Akadēmiskajā apgādā ir sagatavots elektronisks izdevums

no 2009. gada augusta līdz novembrim

«Latvijas Universitātes aspiranti un doktoranti. I daļa. Aspirantūras un doktorantūras personāli, aizstāvēto disertāciju un iegūto zinātnisko grādu apkopojums 1945–2005». Izdevumu sastādījis Vija Medne, un tajā apzinātas personas, kuras no 1945. līdz 2005. gadam studējušas Latvijas Valsts universitātes un Latvijas Universitātes aspirantūrā un doktorantūrā. Pavisam apkopotas ziņas par 3524 personām.

05.10.

Restaurē studentu karceri LU centrālajā ēkā

5. oktobrī tika sākti studentu karceru restaurācijas otrais posms, kas ilga divas nedēļas. Karcerim 2010. gadā apritēs 135 gadi, un šo gadu gaitā tas ir nopietni cietis. Nelielās telpas sienas glabā liecības par laiku, kad 19. gs. beigās darbojās Rīgas Politehnikums, pirmā augstākā mācību iestāde Latvijā. Par dažāda veida augstskolas iekšējās kārtības noteikumu pārkāpumiem karcerī nokļuvušie studenti isināja laiku, zīmējot un rakstot uz sienām. 2008. gadā, pateicoties LU Vēstures muzeja un Polijas Akadēmisko tradīciju biedrības sadarbībai, tika sāta karceru restaurācija. 2009. gadā pēc Polijas Kultūras ministrijas finansiāla atbalsta saņemšanas šī sadarbība un karceru restaurācija turpinājās.

15.10.

Eiropas Kodolsintēzes konference LU

No 12. līdz 15. oktobrim Latvijas Universitātē pirmo reizi Baltijas valstīs kopš 1986. gada notika 13. Eiropas Kodolsintēzes fizikas teorijas konference, kas norisinās katru otro gadu. Konferences galvenā ideja – nākotnes enerģija var būt tikai kodolenerģija. Konferences moto: «Saulas enerģiju uz Zemes!» Tajā piedalījās gandrīz 70 dalībnieki no Anglijas, ASV, Austrālijas, Beļģijas, Dānijas, Francijas, Grieķijas, Holandes, Itālijas, Krievijas, Rumānijas u. c. Latviju ar referātu «*The role of stochasticization in fast MHD phenomena on ASDEX Upgrade*»

(«Haoss un plazmas nestabilitātes») konferencē pārstāvēja LU Cietvielu fizikas institūta vadošais pētnieks Oļģerts Dumbrijs.

16.10.

Iestājas pret finansējuma samazināšanu augstākajai izglītībai

Latvijas Universitāšu asociācija un Latvijas Rektoru padome kategoriski iestājas pret iecerēto 2010. gadā augstākās izglītības finansējumu no valsts budžeta samazināt vēl par 31%, aicinot parakstīt atklāto vēstuli Latvijas valdībai. 16. oktobrī studentu pārstāvji atklāto vēstuli un Latvijas universitāšu un valsts augstskolu savāktos 26 110 studentu, mācībspēku un darbinieku parakstus iesniedza Ministru kabinētā. Parakstītajā atklātajā vēstulē tika prasīts valsts budžeta finansējumu universitātēm saglabāt vismaz 2009. gada līmenī. LU Senāta sēdē zālē pirms parakstu nodošanas valdībai bija sonākuši gandrīz visu valsts dibināto universitāšu un augstskolu pārstāvji – rektori, prorektori utt. Bija ieradušies arī Izglītības un zinātnes ministrijas un studentu pārstāvji.

03.11.

Sadarbības līgums ar Latvijas Mūzikas akadēmiju

Lai nodrošinātu studentiem lielākas iespējas studijās un zinātniskajā pētniecībā, 3. novembrī tika parakstīts Latvijas Universitātes un Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas sadarbības līgums. Tas paredz sadarbības izglītības jomā, studijās, zinātniskajā darbībā, inovāciju jomā, kā arī kultūras un atpūtas pasākumu organizēšanā. Plānots, ka līgums sekmēs savstarpēju studentu apmaiņu visos studiju līmeņos, dodot iespēju apgūt studiju kursus un izmantot mācību un pētnieciskās laboratorijas. Paredzēta sadarbība ārzemju studentu apmācībā, tālākizglītības jomā un akadēmiskā personāla apmaiņā, kā arī akadēmiskā personāla zinātniskās un metodiskās kvalifikācijas paaugstināšanā.

05.11.

Pirmais strībola nakts turnīrs LU vēsturē

5. novembrī LU sporta bāzē – Olimpiskajā sporta centrā – pulcējās vairāk nekā 100 dalībnieku LU strībola nakts turnīram. Sacensības norisinājās divās grupās – MIX grupā, kurā obligāti uz laukuma bija jāatrodas vienai sievietei, un vīriešu grupā. Šajā turnīrā varēja piedalīties tikai LU studenti un mācībspēki, un kopumā sacensībām pieteicās 23 komandas. MIX grupā 1. vietu izcīnīja komanda «Ziema» (Z. Pavariņa, A. Makarenko, J. Butāns), bet vīriešu grupā 1. vietā ierindojās komanda «EVF» (J. Jukna, J. Blaumanis, E. Zvirgzds, A. Vecumnieks).

12.11.

Pasniegtas LU Fonda stipendijas

12. novembrī LU Lielajā aulā tika pasniegtas 2009./2010. akadēmiskā gada LU Fonda stipendijas trīs stipendiju programmās – K. Morberga stipendija, Jauno pētnieku un Korporāciju un akadēmisko mūža organizāciju stipendijas. Šo stipendiju programmu kopējais fonds ir Ls 76 375, kas piešķirti 56 LU Fondastipendiātiem. Stipendijas ieguvuši LU, Rīgas Tehniskās universitātes, Latvijas Lauksaimniecības universitātes un Rīgas Stradiņa universitātes studenti. LU Fonds ar mecenātu atbalstu 2009./2010. akadēmiskajā gadā kopumā izmaksās Ls 241 375.

18.11.

Harkovā atklāta piemiņas plāksne Jānim Endzelīnam

18. novembrī Harkovā, Ukrainā, tika atklāta piemiņas plāksne izcilajam latviešu valodniekam Latvijas Universitātes profesoram Jānim Endzelīnam. Piemiņas plāksne tika piestiprināta

pie V. Karazina Harkovas Nacionālās universitātes ēkas, kurā no 1909. līdz 1920. gadam strādāja Jānis Endzelīns, un kur lasīja «Ievadu valodniecībā», «Indoeiropiešu valodu salīdzināmo gramatiku» un «Ģermāņu valodu salīdzināmo gramatiku». Plāksnes autors ir Jānis Strupulis. Svinīgajā ceremonijā piedalījās un uzrunu teica LU Akadēmiskās bibliotēkas direktore Venta Kocere, studentu korporācijas «Lettonia» pārstāvis Kārlis Dumbrijs, kā arī LR vēstnieks Ukrainā Atis Sjaņīts.

19.11.

Izstāde «Ķīniešu kaleidoskops»

LU centrālajā ēkā 19. novembrī, klātesot LU rektoram Mārcim Auziņam un Ķīnas vēstniekam Latvijā Čenam Vendžu (Cheng Wenju), tika atklāta izstāde «Ķīniešu kaleidoskops: Mūsdienu ķīniešu dzīves stila atspoguļojums». Tā izveidota par godu Ķīnas Tautas Republikas 60. dibināšanas gadadienai un sniedz pārskatu par lietām, kas ietekmējušas mūsdienu ķīniešu dzīvesveidu. Izstāde aplūkojama līdz 2009. gada beigām, tajā apskatāmas pēdējo 60 gadu sabiedriskās un politiskās norises Ķīnā.

24.11.

Konference par Latvijai valstiski nozīmīgām institūcijām

24. novembrī LU Mazajā aulā notika konference «Valstiski nozīmīgas zinātnes, izglītības, tautsaimniecības un kultūras institūcijas Latvijai», kurā tika aplūkota vairāku 1919. gadā izveidotu Latvijas institūciju vēsture un nākotnes ieceres. To organizēja Latvijas Nacionālā bibliotēka sadarbībā ar LU, Latvijas Nacionālo operu, Latvijas Nacionālo teātri, Latvijas Mākslas akadēmiju, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmiju u. c. Misija un motivācija, nacionālais statuss un vieta globalizētajā pasaulē – šādi iezīmējams konferencei izvirzīto problēmu loks, kuru diskusijās un prezentācijās risināja nozaru profesionāļi.

SVEICIENI GADU MIJAS SVĒTKOS!

NEJAUŠI UZZIED
ZIEMAS DEBESĪ TUKŠĀ
ZALGAINS MĀKONIS.

SIMADA

